

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Ὡ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἢν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν (Α΄ Τιμ. ς΄ 20-21).

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ» • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2000 • ΤΕΥΧΟΣ 14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ πάπας χτυπᾶ τὴν πόρτα μας	σελ.	1
Ἱερά Σύνοδος - Ἐγκύκλιος 2701 / 23.10.2000	σελ.	3
Μακ. Ἀρχιεπ. κ.κ. Χριστοδούλου, Διαπιστώσεις καὶ προβληματισμοί	σελ.	4
Ἡ προσπάθεια τῶν αἰρέσεων γιὰ ἀλλοίωση τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς μας ἰδιοπροσωπίας	σελ.	8
Βαλτιμόρη 2000	σελ.	18
Προβληματισμοί γιὰ τὸ θέμα τῶν μεταμοσχεύσεων	σελ.	20
Ὁρθοδοξία καὶ νεομαρξιστές	σελ.	25
Ἐκκλησία καὶ Κυπριακό	σελ.	26
Εἰδήσεις καὶ σχόλια	σελ.	27

Ο ΠΑΠΑΣ ΧΤΥΠΑ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΜΑΣ Ο ΠΑΠΑΣ ΧΤΥΠΑ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΜΑΣ

Μετά τὴν ἀρνητικὴ τότε ἐκ μέρους τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ἀπάντηση στὴν ἀνεπίσημη κρούση τὸν Αὐγούστο τοῦ 1999 γιὰ ἐπίσκεψη τὸν Δεκέμβριο τοῦ ἰδίου ἔτους τοῦ πάπα στὴν Ἑλλάδα, κλείναμε τὸ ἄρθρο τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς «Παρακαταθήκης» ὡς ἑξῆς: «Βεβαίως, δέν θά πρέπει νά ἐπαναπαυόμεθα, διότι ὁ πολιτικο-θρησκευτικὸς ἄρχων τοῦ Βατικανοῦ δέν παραιτεῖται εὐκολὰ ἀπὸ τίς ἐπιδιώξεις του. Θέλει νά τύχει ἀναγνωρίσεως καὶ νομιμοποιήσεως εἰδικὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλαδικὴ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία. Γι' αὐτὸ καί, ἀργὰ ἢ γρήγορα, τὸ παπικὸ αἶτημα γιὰ ἐπίσκεψη στὴν Ἑλλάδα θά ἐπανέλθει. Ἐπαγρύπνηση λοιπόν, ὥστε καὶ τὴν ἐπομένη φορὰ νά λάβει τὴν ἀπάντησή σου τοῦ ταιριαζέει».

Ἐπανέρχεται λοιπόν, ἐπισήμως αὐτὴ τὴ

φορὰ, τὸ αἶτημα ἀπὸ τὸν παπικὸ νούντιο στὴν Ἀθήνα πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλο γιὰ ἐπίσκεψη τοῦ πάπα στὴν Ἀθήνα στίς 30 Ἀπριλίου 2001.

Τὸ θέμα ἐτέθη στὴν Δ.Ι.Σ. κατὰ τὴν συνεδρία τῆς Τρίτης 7 Νοεμβρίου 2000. Μετά ἀπὸ συζήτηση στὴν ὁποία ἐξεφράσθησαν διαφορετικὲς ἀπόψεις, ἀπεφασίσθη τὸ θέμα νά παραπεμφθεῖ στὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων καὶ στὴ συνέχεια νά ξανασυζητηθεῖ στὴν ἐπομένη πλέον Σύνοδο τοῦ Δεκεμβρίου.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀρνητικὴ ἀπάντηση στὸ παπικὸ αἶτημα θά ἔπρεπε νά ἐπαναληφθεῖ πολλῶ μᾶλλον σήμερα.

Στὸ Ἀνακοινωθέν τῆς 6ης Σεπτεμβρίου 1999 τῆς Δ.Ι.Σ. περιλαμβάνοντο μεταξύ ἄλ-

λων και τά ἐξῆς σημαντικά: «...οἱ πρὸς ἐνότητα προσπάθειες «οὐσιαστικά ἀκυρώνονται ἀπὸ κινήσεις καὶ ἐνέργειες πού δέν διακρίνονται ἀπὸ ἀνιδιοτέλεια καὶ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀρετὴ τῆς ταπεινοφροσύνης οἱ ὁποῖες δυναμιτίζουν τὸ ἥπιο καὶ ὁμαλὸ κλίμα τῆς ἀλληλοκατανόησης, τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ καὶ τῆς ἀλληλεγγύης, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ χαρακτηρίζει τοὺς διαλεγομένους σέ ὅλα τὰ ἐπίπεδα.»

Τάσεις ἐπεκτατικές, προσηλυτιστικές καὶ ὑπονομευτικές τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ὕπαρξη τῆς Οὐνίας εἶναι σύμφωνα μέ τὴν ἀπόφαση τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐνδεικτικές τῶν ἐμποδίων, πού ὀρθώνονται στή διαμόρφωση θετικῶν συνθηκῶν γιὰ τὴν ἐνδεχόμενη ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα. ».

Σήμερα συντρέχουν καὶ ἄλλοι σοβαροὶ λόγοι προκειμένου νὰ μὴν πραγματοποιηθεῖ ἡ παπικὴ ἐπίσκεψη.

Εἶναι τὸ ἀνοικτὸ μέτωπο μέ τὴν κυβέρνηση γιὰ τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων καὶ ὄχι μόνον αὐτῶν.

Ἡ ἐνδεχομένη ἐπίσκεψη τοῦ πάπα φοβούμεθα ὅτι θὰ προκαλέσει ρήγμα στό μέχρι τώρα ἀρραγές μέτωπο τῆς Ἐκκλησίας. Θά ξεσηκώσει θύελλα διαμαρτυριῶν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ προσωπικῶς ὁ Μακαριώτατος θὰ στρέψουν ἐναντίον τους τὸν εὐσεβῆ λαό μας, στόν ὁποῖο καὶ στηρίζεται ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία στόν ἀγῶνα πού ἔχει ἀναλάβει. Ὑπενθυμίζουμε τίς παρεμβάσεις τότε (Σεπτέμβριος 1999) καὶ τῶν Ἀγιορειτῶν ἀλλά καὶ 800 μοναχῶν ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα οἱ ὁποῖοι μέ ἐπιστολές τους, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι φορεῖς καὶ πρόσωπα, ζητοῦσαν νὰ μὴν ἔλθει ὁ πάπας στήν Ἑλλάδα.

Ἐπίσης, τυχόν θετικὴ ἀπάντησή μας στό παπικὸ αἶτημα θὰ προκαλέσει ρήγμα καὶ δυσαρέσκεια καὶ σ' ἐκεῖνες τίς Ὁρθόδοξες χώρες, μέ πρώτη τὴ Ρωσία, πού ἀρνοῦνται ἐπίσκεψη τοῦ πάπα ἐκεῖ λόγῳ καὶ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων προβλημάτων πού δημιουργεῖ ἡ προσηλυτιστικὴ δράση τῶν Οὐνιτῶν.

Δέν θὰ ἦταν ἀντιφατικὸ ἐκ μέρους μας ἀπὸ τὴ μιά νὰ ἀγωνιζόμεθα γιὰ τὴν μὴ ἀπαλειφὴ τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τίς ταυτοτητες καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά νὰ ἐναγκαλιζόμεθα τὸν πάπα πού μέ πίεση καὶ ἐπιμονὴ καὶ τῶν δικῶν του πιστῶν στήν Ἑλλάδα ἐλήφθη ἡ ἀπόφαση γιὰ διαγραφή τοῦ θρησκευματος;

Τὸ αἶτημα ὑποθέτουμε θὰ ὑποβληθεῖ καὶ πρὸς τὴν κυβέρνηση, ἀφοῦ ὁ πάπας ἐκτός ἀπὸ θρησκευτικὸς ἡγέτης εἶναι καὶ ἀρχηγὸς κράτους, τοῦ Βατικανοῦ.

Φυσικὰ ἡ κυβέρνηση θὰ κάνει δεκτὸ τὸ αἶτημα, προσδοκώντας νὰ ἀποκομίσει ὀφέλη στήν ἀντιπαράθεση της μέ τὴν Ἐκκλησία, ἀπὸ τὴν ἀντίδραση τῶν πιστῶν πού θὰ προκληθεῖ ἐάν τυχόν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συγκατανεύσει σέ μιά τέτοια ἐπίσκεψη.

Τὸ κράτος τοῦ Βατικανοῦ, βέβαια, ἔξυπνα (ἢ, ἂν θέλετε, πονηρὰ) φερόμενο ὑπέβαλε πρῶτα τὸ αἶτημα στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὄχι στήν Πολιτεία, γιὰ νὰ δεῖ ἂν ἡ Ἐκκλησία εἶναι διατεθειμένη νὰ ὑποδεχθεῖ τὸν πάπα ὡς θρησκευτικὸ ἡγέτη. Γι' αὐτὸ ἐξ ἄλλου ἐνδιαφέρεται. Γιὰ τὸ ἐάν θὰ πάει νὰ τὸν ὑποδεχθεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Ἐάν ἡ ἀπάντηση ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀρνητικὴ—πράγμα τὸ ὁποῖο ἐλπίζουμε καὶ εὐχόμεθα—τότε, ὅπως ἀφήνεται νὰ ἐννοηθεῖ, δέν θὰ ὑποβληθεῖ κἂν τὸ αἶτημα πρὸς τὴν κυβέρνηση, δηλαδή δέν θὰ ἔλθει ὁ πάπας στήν Ἑλλάδα.

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐκ τῶν ἀγαπητῶν ἀναγνωστῶν μᾶς ρωτοῦν πῶς μποροῦν νὰ βοηθήσουν καὶ οικονομικὰ τὴν προσπάθειά μας, τοὺς πληροφοροῦμε ὅτι γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸν ἀνοίξαμε τοὺς ἐξῆς δύο τραπεζικοὺς λογαριασμούς, ὅπου καὶ μποροῦν νὰ καταθέσουν ὅ,τι προαιρετικὰ ἢ ἀγάπη τους: Ἐθνικὴ Τράπεζα: **421/61.43.74-15** καὶ Alpha Τράπεζα Πίστεως: **815-002101-039454**.

Ἐπίσης, ὅσοι θέλουν, μποροῦν μέσῳ ΕΛ.ΤΑ. νὰ μᾶς ἐνισχύσουν οικονομικὰ μέ τὴν ἐνθετη ταχυπληρωμὴ, ἡ ὁποία ἔχει πολὺ χαμηλότερο ταχυδρομικὸ τέλος ἀπ' ὅτι ἡ συνηθισμένη ταχυπληρωμὴ.

Ὑπενθυμίζουμε ὅτι τὸ περιοδικὸ ἀποστέλλεται δωρεάν. Γίνονται, ὅμως, μέ εὐγνωμοσύνη δεκτές οἱ ὁποῖες προαιρετικὲς εἰσφορές, μιά καὶ τὸ περιοδικὸ δέν ἔχει ἄλλους πόρους.

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Ἀλέξιος
 † Ὁ Ἀττικῆς Παντελεήμων
 † Ὁ Καρπενησίου Νικόλαος
 † Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Εὐστάθιος
 † Ὁ Ἡλείας Γερμανός

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
 † Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης
 Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον
 Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
 † Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

**ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΩΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ.
 ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου

Ἀπὸ τὴν εἰσήγηση τοῦ Μακαριωτάτου στὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας (11 Ὀκτωβρίου 2000) ἡ ὁποία ἐχαρακτηρίσθη ὡς μνημειώδης ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσότομο, παραθέτουμε ἐδῶ κάποια ἀποσπάσματα. Οἱ παραπομπές εἶναι στὴν ιστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

**Ἡ ταυτότητα τοῦ πολέμου
 μᾶς εἶναι πλέον γνωστή.**

Εἴχομε σύγκρουση μεταξύ δύο ἀντιθέτων ἰδεολογικῶν κόσμων, αὐτοῦ τοῦ ἄθεου δυτικοῦ Διαφωτισμοῦ, μὲ τὰ κοσμοθεωρητικά παραφερνάλιά του, καὶ ἐκείνου τῆς παραδοσιακῆς Χριστιανικῆς Ὁρθοδοξίας. Ὅσον καὶ ἂν συγκαλύπτονται τὰ πράγματα εἶναι πλέον ὀρατὸς ὁ στόχος αὐτῆς τῆς γενικῆς ἐπέλασης ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας. Δέν εἶναι πλέον ἀκήρυκτος αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἔχει ἐξαγγελθῆ καὶ διεξάγεται μὲ ἀνέντιμα —κατὰ κανόνα— μέσα. Τὸ ζήτημα τῶν ταυτοτήτων, ὅπως πλέον ἀπεδείχθη, εἶναι μόνον ἡ κορυφή τοῦ παγόβουνου. Ἀπὸ πίσω κρύβονται οἱ προθέσεις τῶν Διαφωτιστῶν ἢ τῶν πολεμίων τοῦ Χριστιανισμοῦ, πού ἔχουν στρατευθῆ στὴν ἀλλόκοτη καὶ ἄφρονα προσπάθεια νὰ μεταβάλουν τὸν πνευματικὸ χαρακτήρα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ ἐπιβάλουν, μὲ τὴ δύναμη τοῦ αὐταρχισμοῦ τῆς ἐξουσίας, τὰ νέα πρότυπα ζωῆς, τὴ δυτικὴ παράδοση, πού ἀπορρίπτει τὸν θεανθρώπινο χαρακτήρα τοῦ παραδοσιακοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ καταφάσκει τὸν αὐτόνομο ἄνθρωπο τῆς Δύσεως, τὸν «ἄνθρωποθεό» πού στή θέση τοῦ Θεοῦ ἀνεβίβασε τὸν ἑαυτόν του. Καὶ ἐνῶ ὅσοι σήμερα προβάλλουν τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Διαφωτισμοῦ μετὰ τὸν Χίτλερ καὶ τὴ Χιρο-

σίμα εἶναι εἴτε ἀφελεῖς, εἴτε συμφεροντολόγοι, ἢ ὁμάδα τῶν ἑλλήνων διανοουμένων πού ἐκπροσωπεῖ αὐτὴν τὴν σέ δάρος μας ἀντιπαλότητα θεωρεῖ ὅτι ἡ βυζαντινὴ παράδοσή μας εἶναι ὁ ἐφιάλτης τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ θεώρησε ὅτι ἤλθε ἡ ὥρα νὰ ἀποκόψει τὸν ὀμφάλιο λῶρο πού συνδέει τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ κοινωνία μὲ τὴν παραδοσιακὴ ἱστορία. Ἡ λεγόμενη δυτικὴ παράδοση, τῆς ὁποίας ἔκφραση εἶναι ἡ νοησιαρχία τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, προβλήθηκε μὲ τὰ διάφορα ρεύματα τῆς ἐποχῆς, ὅπως π.χ. μὲ τὸν σχολαστικισμό, τὸ ρομαντισμό, τὸ διαφωτισμό, τὴ νεωτερικότητα. Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει καὶ ἓνα ἄλλο βαθύ ρεῦμα, μιά ἄλλη παράδοση τοῦ τόπου, πού ξεκινάει ἀπὸ τὸ Βυζάντιο, τὴν Ἀνατολή, τὴν Ὁρθοδοξία, τοὺς Πατέρες. Αὐτὴ ἡ παράδοση διαποτίζει ὅλη μας τὴ ζωὴ μὲ τρόπο ἀνοικτό, προοδευτικό, σύγχρονο. Ἐχει περάσει ὄχι μόνον στό πετσί, ἀλλὰ καὶ στὴν καρδιά τοῦ λαοῦ μας. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πιστεύει ὅτι καὶ γι' αὐτόν ἰσχύει τὸ «μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἔστι Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ» (Ψαλμ. λδ', 12). Τὸ ἔθνος μας ὑπῆρξε προνομιούχο καὶ δέχθηκε τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστη μας, ἡ γλώσσα μας, ἡ φιλοσοφία μας, ὁ στοχασμός μας γέννησαν μιά μοναδικὴ χριστιανικὴ παράδοση. Ποτέ αὐτὴ ἡ παράδοση δέν ὀδήγησε σὲ ἐκτροπές, δέν ὑπῆρξε ποτέ θεοκρατικὴ, φονταμενταλιστικὴ, ἀναχρονιστικὴ καὶ δάρβαρα. Ὑπῆρξε φωτεινὴ, ἀνθρώπινη, καρδιακὴ. Ἀντιθέτως σήμερα ὁ δυτικὸς ἄνθρωπος ὑποφέρει κατὰ δραματικὸ τρόπο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν πολιτισμὸ του. Ὑποφέρει ἀπὸ τὸν «κοινωνικὸ κορεσμό», δηλ. τὸν πολλαπλασιασμό τῶν κοινωνικῶν καὶ προσωπικῶν σχέσεων ὡς ἀντίδοτο στό τραυ-

Λαού. Κατά τόν διάσημο σύγχρονο φιλόσοφο Κάρλ Πόππερ ή σύγχρονη δυτική δημοκρατία συνίσταται στό ότι και ή πολιτική έξουσία δέν εἶναι ανεξέλεγκτη, οὔτε μπορεῖ νά ἐνεργεῖ κατά τή θητεία της αὐταρχικά. Ἡ διαφορά μας μέ τή πολιτική έξουσία εἶναι ότι αὐτή μέν σχεδιάζει μέ προοπτική τετραετίας, ἐνῶ ἐμεῖς μέ προοπτική αἰωνιότητας. Τελειώνοντας στό σημείο αὐτό θά ἤθελα πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν νά ὑπενθυμίσω ὅτι ή Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπέζησε και χωρίς πακέττα Ντελόρ ή Πρόντι και χωρίς τίς ὅποιες καλές ή κακές διαθέσεις τῶν κρατούντων ἐπί 20 αἰῶνες (σελ. 48 ἀπό τήν ἴστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας).

«Ἐπανάσταση» λοιπόν δέν θά κάνουμε. Ἄς ἡσυχάσουν οἱ ἀνησυχοῦντες. Θά χρησιμοποιήσουμε τά νόμιμα συνταγματικά μέσα τῆς δημοκρατίας γιά νά ὑπερασπισθοῦμε τίς θέσεις μας. Θά εἴμαστε κοντά στό λαό, θά τοῦ δίνουμε κουράγιο και ἐλπίδα. Δέν θά τόν ἀπογοητεύσουμε. Ἐλπίδα και πίστη μας εἶναι ὅτι τό δίκαιο θά ἀποκατασταθῇ. Ὅσο θά ὑπάρχει ή ἐκκρεμότητα ἐμεῖς δέν θά ὑποστείλουμε τή σημαία αὐτοῦ τοῦ ὠραίου, ἀλλά και κρίσιμου ἀγῶνα. Λέγεται ὅτι σέ 2-3 χρόνια θά τυπωθοῦν οἱ νέες ἠλεκτρονικές ταυτότητες. Δέν ξέρουμε ἀκόμη τί θά περιέχουν. Ἐμεῖς πρέπει νά παρακολουθοῦμε και τό θέμα τῶν νέων ταυτοτήτων. Γι' αὐτές ἔχουν γραφῆ πολλά και οἱ εὐαίσθησιες μας εἶναι δεδομένες.

Ἐποστηρίξαμε ἀπό τήν ἀρχή ὅτι ή διαγραφή τοῦ θρησκευματος εἶναι ή ἀπαρχή τῆς μετατροπῆς τοῦ κράτους σέ θεσμό ἄθρησκο και τῆς Ἐκκλησίας σέ περιθωριοποιημένη ὄντοτητα. Καί μέ τό Δελτίο Τύπου τῆς 16.8.2000 ἐξηγήσαμε τί σημαίνει «λαϊκό κράτος» ἀπαντώντας ἔτσι στόν καθ. Σταθόπουλο, ὁ ὁποῖος σέ συνέντευξή του στό «Νέα» (14.8.2000) ἰσχυριζόταν ὅτι ή Ἑλλάδα εἶναι ἤδη «λαϊκό κράτος». Αὐτή τή στιγμή βάλλεται ή Ἐκκλησία. Ἄς μή τρέφετε αὐταπάτες, ἀγαπητοί Ἀδελφοί. Τώρα διεξάγεται ή ὑπερ πάντων μάχη. Εἴτε μᾶς ἐξευτελίζουν και μᾶς ταπεινώνουν, εἴτε ἐμεῖς πράττουμε τό καθήκον μας ἀνεξάρτητα ἀπό τό κόστος. Ἀλλά ἔτσι γράφεται ή Ἱστορία.

Τινές διερωτῶνται ποῦ ὀδηγεῖται ή κατάσταση, δεδομένης τῆς ἀδιάλλακτης τοποθέτησης τῆς κυβερνήσεως, ή ὁποία ἀφοῦ ἐρρῦθμισεν ὡς ἤθελε τό ζήτημα, ἐνάντια στή θέληση τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ, τώρα δέν δέχεται συζήτηση περί αὐτοῦ. Οἱ ἀγῶνες ἀρχῶν δέν ἐπηρεάζονται ποτέ ἀπό τό ἀποτέλεσμα. Οἱ ὁμολογητές τῆς πίστεως δέν ἐμποδίσθησαν ἀπό τοῦ νά διαδηλώσουν τήν προσήλωσή τους σ' αὐτήν, ἀπό τό ὅτι οἱ ἀντίπαλοι τῆς Ἐκκλησίας κατεῖχαν πρὸς καιρόν τή δύναμη. Ἀλλά στήν ἰδική μας περίπτωση τό ἀποτέλεσμα δέν ἔχει ἀκόμη κριθῆ. Σᾶς τό εἶπα και προηγουμένως, αὐτά τά ζητήματα κρινονται σέ δάθος χρόνου. Οἱ φορεῖς τῆς ἐξουσίας ἀλλάζουν και οἱ τοποθετήσεις μεταβάλλονται. Ὅποια και ἂν εἶναι τελικά ή ἔκβαση, ή Ἐκκλησία θά ἔχει πράξει τό καθήκον της ἀπέναντι στό λαό τοῦ Θεοῦ και στήν πατρίδα. Θά μπορούμε νά ἀπενίζουμε τά παιδιά μας μέ τό κεφάλι ψηλά. Δέν θά γευθοῦμε τήν αἰσχύνη τοῦ ριψάσπιδος. Ἐγώ τοῦλάχιστον ἔτσι ἀντιλαμβάνομαι τό ζήτημα. Ὅμως τό σῶμα τῆς Ἱεραρχίας εἶναι τό κυρίαρχο. Μποροῦμε, νομίζετε, ὅτι ὑπάρχει περιθῶριο νά ἐγκαταλείψουμε τόν ἀγῶνα; Ὅποιος ἐπιθυμεῖ τήν ὑποχώρηση, ἰδοῦ ἐδῶ συνεδριάζει ή ΙΣΙ. Ἄς ζητήσῃ και λάβῃ τό λόγο, ἄς ἀναπτύξῃ τά ἐπιχειρήματά του, και ἂν πείσῃ τό Σῶμα ἄς γίνῃ τό θέλημά του. Ὅπως στίς 6.6.2000 ή ΙΣΙ ἀπεφάσισε τήν συλλογή ὑπογραφῶν, ἔτσι και σήμερα μπορεῖ, ἂν θέλῃ, νά ἀκυρώσῃ τήν ἀπόφασή της ἐκείνη και νά σταματήσῃ τήν ἐν ἐξελίξει διαδικασία. Μποροῦμε λοιπόν ἂν θέλουμε νά ἀλλάξουμε πορεία. Νά παραδεχθοῦμε ὅτι κακῶς ἐνεργήσαμε, παρασυρθέντες. Ὅμως θά εἴμαστε κατάπτυστοι στή συνείδηση τοῦ λαοῦ μας. Θά ἔχουμε χρεωκοπήσει ὀριστικά. Καί θά μᾶς γελοῦν και αὐτοί οἱ ἀντίπαλοί μας, οἱ ὁποῖοι ἐφρόντισαν καθ' ὄλο αὐτό τό διάστημα νά διαχέουν πληροφορίες ὅτι τάχα αὐτόν τόν ἀγῶνα τόν διεξάγει μόνος του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὅτι πολλοί Ἱεράρχες ἔχουν μετανοήσῃ γιά τήν ἀπόφαση ποῦ ὄλοι μαζί ἐλάβαμε στήν ΙΣΙ, ὅτι οἱ συνετοί και φρόνιμοι Ἱεράρχες δέν συμπλέουν μέ αὐτά. Δέν λησμονοῦμε ὅμως ὅτι οἱ ἴδιοι διέδιδαν ὅτι οἱ Μητροπολίτες τῆς Ἑλλάδος δέν ἔχουν σθένος, δέν ἀντέχουν στήν περιπέτεια, δέν

τότε ΕΟΚ, ή γαλλική έφημερίδα «Le Monde» έγραψε ότι εισέρχεται στό χώρο τής Εύρώπης ή χώρα τής Φιλοκαλίας. Καί ό κ. Olivier Clement συνεπλήρωσε: «Η δυτική Εύρώπη γεννήθηκε από τόν φιλοσοφικό Έλληνισμό. Σήμερα όμως έχει ανάγκη και από τόν φιλοκαλικό Έλληνισμό». Αυτό πού ύπογραμμίζουν οί νουνεχείς ξένοι τό άγνοεί επιδεικτικά και τό μάχεται ή πολιτική έξουσία στην Ελλάδα. Ποιός θα σταθι φραγμός στα σχέδιά της; Μόνον ή Έκκλησία μπορεί, λέγει ό λαός. Καί ποιός θα άντισταθι και θα

άγωνισθι; Μόνον ή Έκκλησία όμολογούν οί πάντες.

Λοιπόν, Άδελφοί, «εί δυνατόν τό έξ ύμών μετά πάντων άνθρώπων ειρηνεύετε». Όμως, ίνα κατά τόν Χρυσορρήμονα είπω, «Τά παρά σεαυτού πάρεχε και μηδενί δίδου πολέμου και μάχης άφορμήν, μή Ίουδαίω, μή Έλληνι. Εί δέ πού τήν ευσέβειαν παραβλαπτομένην ίδοις, μή προτίμα τήν όμόνοιαν τής άληθείας, άλλ' ίστασο γενναίως έως θανάτου» (Ρ.Γ. τ. 60, σ. 611), (σελ. 75-79 από τήν ίστοσελίδα τής Έκκλησίας).

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΙΔΙΟΠΡΟΣΩΠΙΑΣ*

του Μοναχου Άρσενιου Βλιαγκόφτη

Τό θέμα πού μās έχει άνατεθει να πραγματοποιήμε είναι πραγματικά τεράστιο. Γι' αυτό θα πρέπει να κάνουμε από τήν άρχή άφ' ενός ένα έννοιολογικό ξεκαθάρισμα και άφ' έτέρου να περιορίσουμε κατ' ανάγκη τήν ανάπτυξη μας στα πλέον σημαντικά κατά τή γνώμη μας.

Όταν μιλούμε έδω για αίρέσεις έννοοῦμε και τίς παλαιές και τίς σύγχρονες, οί όποιες άποτελούν τό μωσαϊκό τής λεγομένης Νέας Έποχής. Θα δοῦμε όσο μπορούμε τήν «συνεισφορά» και τών παλαιών και τών νέων στην προσπάθεια αλλοιώσεως τής ιδιοπροσωπίας μας.

Όταν μιλούμε για **ιδιοπροσωπία** θα πρέπει να όρίσουμε σε τί συνίσταται αυτή. Ποιά είναι μέ άλλα λόγια τά χαρακτηριστικά ή τά θεμέλιά της.

Θα πρέπει επίσης άφου προσδιορίσει κανείς μέ κριτήρια ιστορικά τήν όποια ιδιοπροσωπία ή πνευματική ταυτότητα τήν όποια επιθυμεί να διατηρήσει και στην όποια θα προσδώσει τά χαρακτηριστικά τής γνησιότητας, να εξετάσει πώς αυτή πραγματώνεται μέσα στον ιστορικό χρόνο, τί είναι αυτό πού τήν βοηθει και τί αυτό πού τήν έμποδίζει.

Θα πρέπει επίσης να μελετήσει τήν **άλ-**

λοΐωση του γνησιου, ή όποια συνήθως συντελείται σταδιακά και πολύ συχνά στις ήμέρες μας μέ τήν μέθοδο τής έσωτερικής διαδρώσεως του πνευματικού οικοδομήματος ή τής αλλοιώσεως του φρονήματος τών άνθρώπων πού είναι οί φορείς του πολιτισμου του όποιου επιδιώκεται ή αλλοΐωση.

Θεωρητικό μέρος

Κατά τήν άποψη τής Έκκλησίας, ή όποια ήταν και ή κρατούσα άποψη στο χώρο τής ιστοριογραφίας από τόν εθνικό μας ιστορικό Κωνσταντίνο Παπαρηγόπουλο μέχρι τόν προσφάτως εκδημήσαντα κορυφαίο ιστορικό του νεώτερου έλληνισμού Άπόστολο Βακαλόπουλο, ή ιδιοπροσωπία μας ως Έθνος στα τελευταία 2000 χρόνια συνίσταται **στην άρρηκτη σύνδεση Όρθοδοξίας και Έλληνισμού**. Η «άσύγχυτη και άδιαίρετη» αυτή σύνδεση — όχι ταύτιση αλλά αλληλοπεριχώρηση — μπορεί να εξετασθι σε επίπεδο προσδιορισμου τής συνειδήσεως εθνικής και θρησκευτικής, σε επίπεδο επηρεασμου τής πολιτιστικής παραγωγής, σε επίπεδο προσδιορισμου τών θεσμών μέσα στην κοινωνία.

Άναλυτικότερα: **α) Στο επίπεδο του προσδιορισμου τής εθνικής και θρησκευτικής**

* Άπετέλεσε εισήγηση στην «ΙΒ' Πανορθόδοξο Συνδιάσκεψη Έντεταλμένων Όρθοδόξων Έκκλησιών και Ίερών Μητροπόλεων διά θέματα αίρέσεων και παραθρησκείας» ή όποια πραγματοποιήθηκε στη Λάρισα από 30 Όκτωβριου έως 3 Νοεμβριου 2000 μέ γενικό θέμα «Ποιμαντική αντιμετώπισις τών αίρέσεων».

Στό θέμα του προσώπου θά αναφερθούμε εκτενέστερα παρακάτω.

Ἡ ἰδιοπροσωπία του ὁποιουδήποτε λαοῦ εἶναι ἀδύνατο νά ἐξετασθεῖ ξεχωρὰ ἀπό τήν παράδοσή του καί **παράδοση** δέν εἶναι μόνο αὐτό τό ὁποῖο σοῦ παραδίδεται ἀλλά καί αὐτό στό ὁποῖο ἐσύ καρδιακά παραδίδεσαι.

Ἡ τέτοια μορφή τῆς παραδόσεως δέν εἶναι εἶδος μουσειακό ἀλλά δυναμικό, μέ ἰκανότητα προσλήψεως, ἀφομοιώσεως καί μεταμορφώσεως στοιχείων πού ἐπιδέχονται βέβαια πρόσληψη. Καί τέτοια ἦταν πάντοτε ἡ παράδοση τῆς ἑλληνορθοδοξίας ἢ Ρωμοσύνης.

Ἡ **ἑλληνορθόδοξη παράδοση** βέβαια δέν εἶναι κάτι τό ἀφηρημένο ἢ ἰδεολογικοποιημένο ἀλλά σαρκώνεται στόν ἱστορικό τόπο καί χρόνο.

Ἐκκλησία δέν εἶναι μιά ἰδεολογία ἢ ἕνα σύστημα, ἀλλά εἶναι ἡ **Ἐκκλησία**, δηλαδή τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Βεβαίως ἡ ἔτσι νοημένη παράδοση εἶναι κτῆμα ὄχι μόνο διανοητικό ἀλλά κυρίως καρδιακό -ὑπαρξιακό τῶν μετόχων τῆς.

Θά μπορούσε κανεῖς νά ἀπαριθμήσει πολλά **χαρακτηριστικά τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως**, ὅπως τό ὅτι εἶναι Χριστοκεντρική, Ἀγιοπνευματική, Ἀγιοπατερική, διδλκή, ἀσκητική, ἐμπειρική καί στοχεύει στή θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὁποίου ἡ προσωπικότητα νοσεῖ ἀπό τήν φιλαυτία καί τά παράγωγά τῆς πάθη. Αὐτά τά γενικά χαρακτηριστικά προσδιορίζουν ἕναν πολιτισμό τόν ἑλληνορθόδοξο ἢ ρωμαῖκο, τοῦ ὁποίου **θεμελιακά μέγεθη** εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ταπείνωση, ἡ χριστομίμητη ὑπακοή, τό φιλότιμο καί ἡ λεβεντιά, πραγματικότητες πού ὑποστασιάζονται στό ἀνθρώπινο πρόσωπο, ὅταν αὐτό πραγματώνεται αὐθεντικά.

Ἐπειδή οὔτε τόν χρόνο διαθέτουμε οὔτε καί εἶναι αὐτός ὁ σκοπός μας, νά αναφερθούμε ἀναλυτικά σέ ὅσα τηλεγραφικά ἀπαριθμήσαμε παραπάνω, θά μείνουμε μόνο σέ ἕνα, τό ὁποῖο ἐκφράζει συνολικά τόν πολιτισμό τῆς ρωμοσύνης καί προσδιορίζει τήν ταυτότητα ἢ ἰδιοπροσωπία μας. Εἶναι τό **πρόσωπο**.

Ὁ πολιτισμός τῆς Ρωμοσύνης εἶναι πολιτισμός τοῦ προσώπου.

Τό πρόσωπο νοεῖται ὡς **ἐλευθερία καί ἐτερότητα**. Τό πρόσωπο εἶναι τό «ἐσύ» πού βρῖσκεται ἀπέναντι ἀπό τό «ἐγώ», εἶναι ὁ ἄλλος.

Τό πρόσωπο, ὡς ἐλευθερία καί ἐτερότητα, εἶναι **μοναδικό καί ἀνεπανάληπτο**, ὄχι μόνο πνευματικά ἀλλά καί ψυχοδιανοητικά καί βιολογικά. Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἀπό τά δισεκατομμύρια πού ζοῦν σήμερα ἢ ἀπό αὐτά πού πέρασαν ἢ ἐκεῖνα πού θά ἔλθουν πού νά εἶναι ἀπολύτως ἴδιος μέ κάποιον ἄλλον πνευματικά, ψυχοδιανοητικά ἢ βιολογικά.

Τά χαρακτηριστικά τῆς ἐλευθερίας καί τῆς μοναδικότητος τά ἔχει ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπο προίκα ἀπό τόν δημιουργό του, ὁ ὁποῖος ἐπίσης εἶναι πρόσωπο. Γιά νά κατανοήσει κανεῖς αὐτές τίς βασικές πραγματικότητες θά πρέπει νά τίς δεῖ ἐντεταγμένες στή γενικότερη ἀντίληψη περί Θεοῦ, ἀνθρώπου καί κόσμου πού ἔχει ὁ πολιτισμός μας. Δηλαδή ὅτι ὁ Θεός εἶναι πρόσωπο, ὁ ἄνθρωπος πρόσωπο κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καλεσμένος νά βαδίσει πρὸς τήν κατά χάριν ὁμοίωσιν μέ τό Θεό, ὁ κόσμος εἶναι κτιστός, εἶναι δημιουργήμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ Θεοῦ καί ὄχι ἀπόρροια τῆς οὐσίας του.

Καθώς ὁ Θεός εἶναι ἐκτός ἀπό ἐλευθερία καί **ἀγάπη**, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος δέν ἀναπαύεται πραγματικά ἄν δέν ἐπιδιώξει τήν ἐν ἀγάπῃ κοινωνία μέ τό Θεό καί τούς ἀδελφούς του, μέ ὅλο τόν κόσμο. Λέγει ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός: «Μέ λέγει ὁ Χριστός μου νά ζητήσω, θέλω, μέ λέγει, νά ζητήσης πράγματα ἀληθινά, νά ζητήσης ἕνα πρᾶγμα, ὅπου εἶναι τιμιώτερον ἀπό ὅλον τόν κόσμον καί ὄχι νά ζητήσης σκούμπουρα, ἀράχνη, κουρνιακτόν. Ποῖον εἶναι τό πρᾶγμα τό ἀληθινόν, ὅπου εἶναι τιμιώτερον ἀπό ὅλον τόν κόσμον; Μέ λέγει ὁ Χριστός μου: νά ζητήσης τούς ἀδελφούς σου καί τές ἀδελφές σου νά δεθῆτε μέ τήν ἀγάπην, νά σᾶς δάλω εἰς τόν Παράδεισον νά χαίρεσθε πάντοτε καί νά μή σᾶς δάλω εἰς τήν Κόλασιν νά καίεσθε πάντοτε»².

Ὁ πολιτισμός τῆς Ρωμοσύνης εἶναι ὁ **πολιτισμός τῆς κοινοτικότητος**, τῆς ἐνορίας, ἐκεῖ διώνεται τό «εἷς ἐν Χριστῷ» καί «ἀλλήλων μέλλ». Ἐκεῖ διώνεται καί ἡ πρωτογενής δημοκρατία, ἐκεῖ συναντᾶ κανεῖς τόν ἄλλο, τόν

2. Βλ. Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, *Διδαχές*, ἔκδ. Μενοῦνου, σελ. 118-119.

τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἰδιοπροσωπίας ἢ ταυτότητός μας, συμβαδίζει μετὰ τὴν διάσωση τοῦ προσώπου καὶ ἀντιστρόφως.

Θὰ μπορούσαμε συνεχίζοντας τὴν ἀνάπτυξη τῶν σκέψεών μας περὶ τοῦ προσώπου ὡς οὐσίας τῆς παραδόσεώς μας, νὰ ποῦμε ὅτι **τὰ προσδιοριστικά —δομικά τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως στοιχεῖα**, ὅπως τὰ ὀνοματίζει ἤδη ὁ Ἡρόδοτος, τὸ **ὄμαιμον** (κοινὴ καταγωγή), δηλαδή, τὸ **ὀμόθησκον** (κοινὴ θρησκευτικὴ πίστη) καὶ τὸ **ὀμόγλωσσον** (κοινὴ γλῶσσα) εἶναι συγχρόνως καὶ δομικά— προσδιοριστικά στοιχεῖα τοῦ προσώπου. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι στὸ πλαίσιο τῆς λεγομένης Νέας Ἐποχῆς αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ στοιχεῖα ἀποτελοῦν στόχον ἐπιθέσεων.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ περνοῦμε μετὰ τὸ πρῶτο—ἄς τὸ ὀνομάσουμε θεωρητικὸ— στὸ δεύτερο, πῶς πρακτικὸ μέρος τῆς εἰσηγήσεώς μας.

Πρακτικὸ μέρος

Ἐδῶ θὰ κάνουμε μία σύνδεση αὐτῶν πού μέχρι τώρα ἀναφέραμε μετὰ τὴν τρέχουσα συγκυρία τῶν ὀξυμένων σχέσεων κράτους καὶ Ἐκκλησίας ἐξ ἀφορμῆς τῆς διαγραφῆς τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὰ δελτία ταυτοτήτων πού ἀπεφασίσθη μονομερῶς ἀπὸ πλευρᾶς κυβερνήσεως καὶ ἐπιχειρεῖται νὰ ἐφαρμοσθεῖ δυναστικῶς. Κοινὴ συνείδηση ὅλων μας εἶναι— καὶ αὐτὸ ἔχει καταστῆ σαφές— ὅτι τὸ θέμα τῆς ἀπαλείψεως τοῦ θρησκευματος εἶναι μόνον ἢ **κορυφὴ τοῦ παρόδου**, ὅπως ἐπιτυχῶς ἐλέγχθη. Ὁ πραγματικὸς καὶ **ἀπώτερος στόχος** εἶναι ἢ **ἀποσύνδεση τῶν ἱστορικῶν καὶ πολιτισμικῶν μεγεθῶν Ὀρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ** καὶ ἢ ἀπώθηση τῆς Ἐκκλησίας ὡς συνιστώσης πολιτισμοῦ στὸ περιθώριο τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ζωῆς διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἑνὸς ἄθρησκου κράτους. **Ὁ στόχος δηλαδή εἶναι ἢ ἀλλοίωση τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς μας ἰδιοπροσωπίας.** Στὸ σημεῖο αὐτὸ συμπιπτουν δυστυχῶς οἱ ἐπιδιώξεις τῶν ἐν Ἑλλάδι αἰρέσεων, ἰδιαιτέρως τοῦ χώρου τῆς «Νέας Ἐποχῆς» μετὰ τὴν ἐπιδίωξη τῆς κυβερνήσεως. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο καὶ χειροκροτήθηκε ἀπὸ τίς αἰρέσεις ἢ σχετικὴ κυβερνητικὴ ἀπόφαση.

Θὰ μπορούσε βέβαια νὰ ἰσχυρισθεῖ κάποιος ὅτι τὸ θέμα τῆς πνευματικῆς ταυτότητος ἢ ἰδιοπροσωπίας δὲν ταυτίζεται μετὰ τὸ θέμα τῆς πλαστικῆς ἢ ἀστυνομικῆς. Ὅτι τὸ πρῶτο εἶναι θέμα ἐσωτερικὸ ἐνῶ τὸ δεύτερο ἐξωτερικὸ. Ὅμως, ὅπως διαβάζουμε στὴ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιο 2698 τῆς 31 Αὐγούστου 2000:

«Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ παραθεωρήσει, ὅτι ἢ πίστη, καίτοι εἶναι προσωπικὸ βίωμα, ἐκφράζεται καὶ ἐκδηλώνεται ἐξωτερικὰ καὶ ἱστορικὰ, ἀλλάζοντας τὰ κοινωνικά πράγματα καὶ μεταμορφώνοντας τὴν κοινωνία καὶ τὸν κόσμον. Πόσες ἀλλαγές δὲν ἔγιναν στὴν πορεία τῆς ἱστορίας ἀπὸ τὴν πίστη καὶ τὴν δύναμη τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, Ἀπολογητῶν, Πατέρων, Ὁμολογητῶν, Μαρτύρων, Ὁσίων καὶ ἐν γένει ἀνθρώπων πού ἐμπνέονταν ἀπὸ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ! Ὅποτε, ὅλη αὐτὴ ἢ Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση, δημιουργήσε ἕνα θαυμάσιο πολιτισμὸ, μία ἰσορροπημένη κοινωνικὴ ζωὴ, πού ἀποτελεῖ τὸ «ἱστορικὸ σῶμα» τοῦ Χριστιανισμοῦ μετὰ τὴν οἰκουμενικὴ καὶ ἀναγεννητικὴ διάστασή του. Καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθεῖ, ὅτι πιστεύει στὸν Θεό, ὅταν καταργεῖται καὶ μωλωπίζεται τὸ «ἱστορικὸ σῶμα» τοῦ Χριστιανισμοῦ».

Γιὰ νὰ ἐκτιμήσει κανεὶς σωστά τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων, πρέπει νὰ τὸ δεῖ συνολικὰ, ἐντάσσοντάς το στὴν προωθούμενη **παγκοσμιοποίηση** μετὰ τὴν ἔννοια τῆς δυναστικῆς ὁμογενοποιήσεως λαῶν καὶ πολιτισμῶν.

Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι τὰ στοιχεῖα πού ἀπεφασίσθη νὰ ἀπαλειφθοῦν ἀπὸ τίς νέες ταυτότητες εἶναι ἀκριβῶς αὐτὰ πού ὀρίζουν τὸν ἄνθρωπο ὡς πρόσωπο. Τὰ δομικά του στοιχεῖα, ὅπως ἤδη τὰ ἀναφέραμε: τὸ ὄμαιμον, τὸ ὀμόθησκον καὶ τὸ ὀμόγλωσσον. Τὸ τρίτο αὐτὸ πρὸς τὸ παρὸν δὲν θίγεται ἄμεσα. Ἴσως ἀργότερα.

Ἐθνικότητα, θρησκεύμα καὶ οἰκογενειακὴ κατάσταση δὲν θὰ ἀναγράφονται πλέον στίς ἀστυνομικὲς ταυτότητες, σύμφωνα μετὰ τὴν ἀπόφαση τῆς περιωνύμου «Ἀρχῆς» τοῦ κ. Δαφέρμου, γιὰ τὴν δῆθεν προστασία τῶν προσωπικῶν δεδομένων, ἢ ὅποια υἱοθετήθηκε ἢ σύμφωνα μετὰ ἀποκρῶσες ἐνδείξεις μεθοδεύτηκε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση.

Ἡ λεγομένη Νέα Ἐποχὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἐ-

Ειδικῶν Ὑποθέσεων Σαηντολογίας Εὐρώ-
πης πρὸς τὸ ἀντίστοιχο Γραφεῖο Ἑλλάδος
Κ.Ε.Φ.Ε., ἔγγραφο μεῖ ἡμερομηνία 14.3.1994).

Ἡ κατασυκοφάντηση αὐτῆ τῆς Ἑλληνικῆς
Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Πολι-
τείας ἐντάσσεται στὸ σχέδιο τῆς λεγομένης
Νέας Τάξεως πραγμάτων τῆς Νέας Ἐποχῆς ἢ
ὁποῖα προκειμένου νὰ προωθήσει τοὺς σκο-
ποὺς τῆς, τὸν παγκόσμιο δηλαδὴ πολιτικοοι-
κονομικὸ ἔλεγχο, χρησιμοποιοῦ ἀφ' ἑνὸς τὸν
ὀδοστρωτήρα τῆς Παγκοσμιοποίησης πού
ἰσοπεδώνει γλῶσσες καὶ πολιτισμούς, καὶ ἀφ'
ἑτέρου τὸ δοκιμασμένο ἱστορικὰ γιὰ τὴν ἀπο-
τελεσματικότητά του **«διαίρει καὶ βασίλευε»**.

Στὸ πλαίσιο τοῦ «διαίρει καὶ βασίλευε»
ἀνακαλύπτονται ὑπαρκτές καὶ ἀνύπαρκτες
ἐθνικές καὶ θρησκευτικές μειονότητες, ὑπο-
δαυλίζονται μεταξύ τους διενέξεις καὶ στή
συνέχεια ἐπεμβαίνει τὸ ΝΑΤΟ γιὰ νὰ προ-
στατεῦσει τὰ «δικαιώματά» τους (Βλ. Κόσ-
σοδο). Σύμφωνα μετὰ τὸ νέο δόγμα τοῦ ΝΑΤΟ
(Μάιος 1999), **τὰ δικαιώματα τῶν «μειονοτή-
των» εἶναι πάνω ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ κυριαρχία**.
Τὸ ΝΑΤΟ ἀναλαμβάνει ἐργολαβικά καὶ ἐπι-
λεκτικά τὴν ὑπεράσπισή τους καὶ «δικαιοῦ-
ται» νὰ ἐπεμβαίνει γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὅπου γῆς,
ἀκόμη καὶ χωρὶς προηγούμενη ἀπόφαση τοῦ
ΟΗΕ!

Τὸ ἐνδιαφέρον βέβαια αὐτό, γιὰ τὴν προ-
στασία τῶν μειονοτήτων, ὅπως ἀποδεικνύεται
ἀπὸ τὴν πρόσφατη ἱστορικὴ ἐμπειρία εἶναι
ὑποκριτικὸ καὶ χρησιμεύει ὡς πρόσχημα προ-
κειμένου νὰ ἐξυπηρετηθοῦν ἄλλοι σκοποί. Οἱ
σκοποὶ αὐτοὶ εἶναι νὰ πληγοῦν στή ρίζα τους
καὶ νὰ ὑποταγοῦν λαοί, καὶ μάλιστα ὀρθόδο-
ξοι, ὅπως ὁ ἑλληνικός, πού χαρακτηρίζονται
ἀπὸ μία θαυμαστὴ **ὁμοιογένεια** ἐθνικὴ, θρη-
σκευτικὴ καὶ γλωσσική, ὅπως ἀκριδῶς τὸ
ἐδήλωνε πρὸ ἐτῶν καὶ ὁ γνωστός μισέλληνας
πρῶην ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ Χέ-
νρυ Κίσσινγκερ.

Ἔτσι λοιπὸν κοινωνίες σὰν καὶ τῆ δικῆ
μας, θὰ πρέπει νὰ παρουσιαστοῦν τεχνητὰ ὡς
πολυφυλετικές, πολυγλωσσικές καὶ **πολυπολι-
τισμικές** ἢ νὰ γίνουν τέτοιες διὰ τῆς μαζικῆς
ἐγκαταστάσεως ξένων πληθυσμῶν. Θὰ πρέπει
ἢ Ἑλλάδα νὰ παρουσιαστῆ ὡς μία χώρα κα-
τοικούμενη ἀπὸ ἕνα πλῆθος ἑτερόκλητων
μειονοτήτων, καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς ἕνας λαός

χωρὶς ρίζες, χωρὶς παράδοση, χωρὶς πίστη
καὶ ἱστορία. Θὰ πρέπει νὰ ἀποχρωματισθοῦ-
με ἐθνικά καὶ θρησκευτικά, καὶ ἢ Ἐκκλησία
νὰ ἀπωθηθεῖ στὸ περιθώριο τῆς κοινωνικῆς
καὶ ἐθνικῆς ζωῆς. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι αὐτῆ ἢ
ἐπιβολὴ καὶ ἐπιβουλὴ πού ἐκδηλώθηκε τε-
λευταῖα κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας
μας μετὰ τὴν ἀποδοχὴ ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση τῶν
γνωστῶν ἀπόψεων Σταθόπουλου, συμπίπτει
μετὰ τὸν μακροχρόνιο σχεδιασμὸ ἀντεθνικῶν
δυνάμεων καὶ σκοτεινῶν σεκτῶν ὅπως ἢ
Σαηντολογία οἱ ὁποῖες ἐξαρτῶνται διοικητι-
κά καὶ οἰκονομικά ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν.

Μιά καὶ μιλοῦμε γιὰ Κ.Ε.Φ.Ε. &
ΠΑΝ.Ι.Φ.Ε. εἶναι ἀποκαλυπτικά καὶ ἀποδει-
κτικά τῆς διαπλοκῆς —γιὰ νὰ χρησιμοποιοῦ-
σουμε τὸν τρέχοντα ὄρο— πολιτικῶν μετὰ αἰρέ-
σεις ὅσα σχετικὰ εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιό-
τητος τὸ καλοκαίρι. Συγκεκριμένα: «...Κατὰ
ἕνα τρόπο ἐκ πρώτης ὄψεως «περίεργο» ἄν-
θρωποι σὲ θέσεις κλειδιά τῆς παρούσης Κυ-
βερνήσεως —δύο ἀπὸ αὐτοὺς ἐξωκοινοβου-
λευτικοί— (οἱ κ. Μιχ. Σταθόπουλος καὶ Π.
Εὐθυμίου) ἀποδεικνύεται δάσει ἐγγράφων -
τά ὁποῖα δέν ἀμφισβητοῦνται- ὅτι ἔχουν κά-
ποια σχέση μετὰ τίς προαναφερθεῖσες ὀργανώ-
σεις.... Στὴ δίκη, τὸν Μάιο τοῦ 1999, μελῶν
τοῦ Κ.Ε.Φ.Ε. πού κατηγοροῦνταν γιὰ πα-
ράνομες παρακολουθήσεις προσωπικοτήτων
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς,
ὅπως ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεῖμ
καὶ ὁ μακαριστὸς π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπου-
λος, ὅπως ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδο-
υλος —τότε Μητροπολίτης Δημητριάδος— ὁ
κ. Μιλτιάδης Ἔβερτ κ.ἄ., συνήγορος
ὑπερασπίσεως ἦταν ὁ κ. Λοδέρδος βουλευτῆς
τοῦ κυβερνῶντος κόμματος καὶ μνηστήρας
τῆς θέσεως τοῦ ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης ἢ
ὁποῖα τελικῶς ἐδόθη στὸν κ. Μιχ.
Σταθόπουλο. Στὸ πόρισμα τοῦ εἰσαγγελέως κ.
Ἰωάννου Ἀγγελῆ ἀναφέρεται ὅτι ὁ κ.
Λοδέρδος ἔχει σχέση μετὰ τὸ Κ.Ε.Φ.Ε.

Ὁ κ. Λοδέρδος, λοιπὸν, ὡς συνήγορος
ὑπερασπίσεως τῶν μελῶν τοῦ πρώην
Κ.Ε.Φ.Ε., ἐξήταξε ὡς μάρτυρα ὑπερασπίσεως
στὴν δίκη αὐτῆ τὸν νῦν ὑπουργὸ Ἐθνικῆς
Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Πέτρο Εὐθυ-
μίου, ὁ ὁποῖος μετὰξὺ ἄλλων στὸ τέλος τῆς
καταθέσεώς του εἶπε ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ

κά ὄχι.

2) Για νά ἰδεῖ κανεῖς ὅτι ἡ ἀλλοίωση τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως συνεπάγεται ἀλλοίωση καί τῆς ἐθνικῆς ἀρκεῖ νά ἀνατρέξει στή στάση τῶν Ἑλλήνων παπικῶν καί προτεσταντῶν στούς ἐθνικοαπελευθερωτικούς μας ἀγῶνες πού κάθε ἄλλο παρά θετική ἦταν.

3) Εἶναι φυσικό ἡ ἀλλοίωση τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως νά συνεπάγεται καί ἀλλοίωση τῆς ἐθνικῆς, ἀφοῦ ὡς γνωστόν οἱ περισσότερες ἀπό τίς παραθρησκευτικές ὀργανώσεις ἢ ἀλλιῶς σέκτες πού δροῦν σήμερα στή χώρα μας κατευθύνονται ἀπό **ἐξωελληνικά κέντρα ἀποφάσεων**. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρουμε τό ἐξῆς: εἶναι γνωστόν ὅτι ὁ **Δαλάι Λάμα** εἶναι ἐκτός ἀπό θρησκευτικός ἀρχηγός τοῦ Θιβετιανοῦ βουδισμού καί ἐθνικός ἡγέτης, διότι ἐκεῖ ὑπάρχει τό καθεστῶς τῆς θεοκρατίας (λαμαϊσμός). Αὐτό βέβαια δέν θέλουν νά τό δοῦν οἱ ἐντός καί ἐκτός Ἑλλάδος αὐτοπροσδιοριζόμενοι προοδευτικοί, οἱ ὁποῖοι κάθε τόσο ἐκστασιάζονται μπροστά στήν προσωπικότητα τοῦ «ἐξόριστου ἡγέτη τοῦ Θιβέτ» καί τῶν στάρ τοῦ Χόλυγουντ πού γιά λόγους ἐκκεντρικότητος ἢ μάρκετινγκ τόν περιτριγυρίζουν.

Διερωτᾶται κανεῖς, οἱ ἐν Ἑλλάδι ὄπαδοί τοῦ Δαλάι Λάμα, τόν ὁποῖο λατρεύουν ὡς ἐνσαρκωμένο Θεό καί στόν ὁποῖο ὀφείλουν ἀδιάκριτη καί ἀπόλυτη ὑπακοή, τί θά ἔκαναν σέ περίπτωση πού εἶχαμε κοινά σύνορα μέ τό Θιβέτ καί στήν περίπτωση κατά τήν ὁποία ὁ ὄρκος πίστεως πρός τήν πατρίδα, τό σύνταγμα καί τούς νόμους τοῦ κράτους πού δίνει κάθε κρατικός λειτουργός ἀλλά καί κάθε στρατιώτης, θά ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τά κελεύσματα πού θά ἐκπορευόνταν ἀπό τό στόμα τοῦ ἐνσαρκωμένου Θεοῦ, τοῦ «Ὁκεανοῦ τῆς Σοφίας»; (αὐτό σημαίνει Δαλάι Λάμα).

Τό ἴδιο βέβαια ἰσχύει καί γιά τούς **μασῶνους**. Τό ὅτι ἔχει νομοθετηθεῖ στήν Ἑλλάδα **τό ἀσυμβίβαστο τῆς ιδιότητος τοῦ δικαστικοῦ λειτουργοῦ μέ τήν ιδιότητα τοῦ μασῶνου** ἀποτελεῖ χωρίς ἀμφιβολία μιά δημοκρατική

κατάκτηση. Ἄρκεῖ νά ἐφαρμοῦζεται.

Ἄνοιγοντας ἐδῶ μιά μικρή παρένθεση διερωτώμεθα πῶς εἶναι δυνατόν νά παρέχουν ἀγωγή καί μάλιστα στήν πιό εὐαίσθητη παιδική ἡλικία, ἄτομα τά ὁποῖα ὄχι ἀπλῶς ἔχουν ἐγκλωβισθεῖ σέ ἐπικίνδυνες σέκτες ἀλλά κατέχουν καί ἡγετικές θέσεις σ' αὐτές. Ἀπό τήν ἀποψη αὐτή ἡ ἀπόφαση τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως πού υἱοθέτησε τό ἀσυμβίβαστο τῆς ιδιότητος τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου μέ τήν ιδιότητα τοῦ Σαηντολόγου, θά ἦταν εὐχῆς ἔργο νά συμπεριλάβει καί ἄλλες ἐπικίνδυνες σέκτες καί νά ἀποτελέσει παράδειγμα καί γιά τή δική μας χώρα, τουλάχιστον γιά τόν εὐαίσθητο χῶρο τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐάν βεβαίως τό ἐπιτρέψει ἡ πανίσχυρη φωταδιστική ἰντελλιγκέντσια.

Ἄντί ὅμως νά ἀναφερόμεθα στό μακρινό Θιβέτ, ἄς ἔλθουμε στή γειτονιά μας. Ὁ προαναφερθεῖς σείχης τῶν δύο ἰσλαμικῶν ταγμάτων Τάκις Ἄλεξίου διδάσκει ὅτι ὁ μαθητής πρέπει νά παραδοθεῖ στόν πνευματικό δάσκαλο, δηλαδή στόν ἴδιο, «ὅπως τό σῶμα ἐνός νεκροῦ στά χέρια αὐτοῦ πού θά τό ἐτοιμάσει γιά ταφή»⁴. Ὁ μαθητής δηλαδή ὀφείλει ἀπόλυτη ὑπακοή στό δάσκαλο σέ ὅλα τά θέματα. Ἡ γκουρουνιστικοῦ τύπου ὑπακοή πού ἀναφέραμε φθάνει μέχρι καί τήν ἐπιλογή συζύγου ἢ εἶδους καί τόπου ἐργασίας, ὅπως παραδείγματος χάριν στήν ὀργάνωση τοῦ Κορεάτη ψευδομεσοσία Σάν Μιούνγκ Μούν. Τί θά γίνει λοιπόν στήν περίπτωση μιᾶς ἀπενκατίας πολεμικῆς κρίσεως μέ τή γειτονική μας Τουρκία; Οἱ ὄπαδοί μιᾶς σουφικῆς ὀμάδος, δέν θά βρεθοῦν μπροστά σέ μιά τραγική κρίση συνειδήσεως; Δέν θά διώσουν ἕναν ἐσωτερικό διχασμό; Θά κάνουν αὐτό πού ἐπιτάσσει ὁ ὄρκος πρός τήν πατρίδα, ἢ ὁ ὄρκος πίστεως στόν δάσκαλο—γκουρού; Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τούς πεντηκοστιανούς. Παραδείγματος χάριν πῶς θά δράσει ἕνας ἀξιωματικός τοῦ στρατοῦ πεντηκοστιανός ὅταν ἡ διαταγή πού ἔχει ἀπό τούς ἀνωτέρους του ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τήν «προφητεία» πού ἔχει λάβει ὁ «ποιμένας» τῆς ὀργανώσεως;

4. Βλ. Δρ. Τάκι Ἄλεξίου: «Μιά ζωντανή διδασκαλία», Βιβλίο 2ο, σελ. 6, ἐκδ. Τέσσερις Ἐποχές, Ἀθήνα 1996.

Ἄν θέλουμε νά ἐπιδιώσουμε πολιτιστικά στή χοάνη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, πρέπει νά **ἰσχυροποιήσουμε τά πνευματικά μας ἐρείσματα** πού εἶναι ὁ πολιτισμός, ἡ ἱστορία, ἡ γλώσσα μας, μέ ἄλλα λόγια πρέπει νά διατηρήσουμε καί νά ἀναδείξουμε τήν ἐθνική καί θρησκευτική μας ἰδιοπροσωπία. **Σ' αὐτήν ἀκριβῶς τή διατήρηση καί ἀνάδειξη τῆς ἰδιοπροσωπίας μας πιστεύουμε ὅτι θά συμβάλει καί ἡ διατήρηση τῆς ἀναγραφήσ τοῦ θρησκευύματος (καί τῆς ἐθνικότητος) στά δελτία τῶν ἀστυνομικῶν ταυτοτήτων.** Γι' αὐτό καί ἀγωνιζόμαστε.

Ὅπως δηλώνει στή συνέντευξή του στό προσφάτως ἐκδοθέν περιοδικό «*Τόλμη*» τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος: «Ὅσον ἀφορᾶ στό αἴτημά μας νά ἀναγράφεται προαιρετικῶς τό θρήσκευμα στίς ταυτότητες, πρέπει νά πῶ ὅτι ἔχει πρῶτον χαρακτήρα **συμβολικό**, ὅτι στόν παγκοσμιοποιούμενο κόσμο οἱ Ἕλληνες θέλουν νά διατηρήσουν τήν ἰδιοπροσωπία τους, παράλληλα μέ τήν πρόοδό τους καί τή συμπόρευσή τους μέ τούς ἄλλους λαούς τῆς Εὐρώπης. Καί δεύτερον, ἡ θέληση τῆς ἀναγραφῆσ τοῦ θρησκευύματος ἔχει καί

ὁμολογιακό χαρακτήρα».⁵

«Τό μόνο πού διατηρεῖ τόν Ἕλληνα ὡς Ἕλληνα στήν Ἐνωμένη Εὐρώπη εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ ζυωμένος μέ αὐτήν πολιτισμός του...» κατά τήν ἐπιγραμματική διατύπωση τοῦ π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ.⁶

Γιά νά ἐπιτύχουμε τή «διατήρηση τῆς μακραιωνῆσ διαχρονικῆσ παράδοσης τοῦ Γένους μας, πού εἶναι ζωντανή καί ζωοποιός» κατά τήν ἐκφραση τῆσ Συνοδικῆσ Ἐγκυκλίου 2695 τῆσ Ἱερᾶσ Συνόδου τῆσ Ἱεραρχίας τῆσ 7.6.2000, πρέπει νά ἀναπτύξουμε τά πνευματικά καί πολιτισμικά μας ἀντισώματα, νά βαθύνουμε καί νά πλατύνουμε τή σύνδεσή μας μέ τή ζωογόνο καί δυναμική παράδοσή μας. Στή θύελλα τῆσ Νέασ Τάξεωσ πραγμάτων καί στόν ὁδοστρωτήρα τῆσ Παγκοσμιοποίησησ πού θέλει νά ἰσοπεδώσει πολιτισμούς, γλώσσες, ἰδιοπροσωπίες καί κυρίως τό πρόσωπο καί τή θεόδοτη ἐλευθερία μας, ἐμεῖσ ἔχουμε νά ἀντιτάξουμε τήν κατ' ἐξοχήν πρόταση πνευματικῆσ ἀντίστασης πού εἶναι ἡ ἑλληνορθόδοξη παράδοσή μας. Αὐτή ἡ πνευματική ἀντίσταση θά πρέπει νά ἀναπτυχθεῖ μέ κέντρα τίς ἐνορίες, τά μοναστήρια μας, τά σχολεῖα μας. Σήμερα πού ὅλα κλονίζονται, ἔχουμε ἀνάγκη περισσότερο ἀπό ὅ,τιδήποτε ἄλλο

ΒΑΛΤΙΜΟΡΗ 2000

ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ - ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Πραγματοποιήθηκε στήν Βαλτιμόρη τῶν Η.Π.Α. (Ἰούνιος 2000) ἡ Ἡ' Συνέλευσις τῆσ Μικτῆσ Θεολογικῆσ Ἐπιτροπῆσ τοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν. Σύμφωνα μέ τό Ἀνακοινωθέν, ἡ Ἐπιτροπή δέν ἐξεπόνησε κοινή Δήλωσι, ἀλλά οἱ ἐκπρόσωποι τῶν (Ὁρθοδόξων) Ἐκκλησιῶν θά συντάξουν ἐκθέσεις πρὸς τίς ἐπί μέρους Ἐκκλησίες, γιά νά ἀποτιμήσουν ἐκεῖνες τά ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῆσ συνελεύσεωσ καί νά ἀποφανθοῦν γιά τήν πορεία τοῦ διαλόγου. (Βλ. ἐφημ. «*Καθολική*», 12.9.2000 καί

περιοδικό S.O.P. 215, Σεπτ. — Ὀκτ. 2000).

Ἐκτίμησις ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν ἦταν ὅτι οἱ ἀπόψεις Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν ἐπί τοῦ θέματος τῆσ Οὐνίας εἶναι ἀσύμβατες. Οἱ μὲν Ὁρθόδοξοι ἀρνοῦνται νά δεχθοῦν τήν ὑπαρξί τῶν οὐνικῶν ἐκκλησιῶν, ὄχι μόνο γιὰτί μέ συγκεκαλυμένο τρόπο αὐτές δροῦν προσηλυτιστικά εἰς βάρος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλά κυρίως γιὰτί δέν δικαιολογεῖται ἐπί τῆ βάσει τῆσ Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξις των. Οἱ δέ Ρωμαιοκαθολικοὶ δέν μποροῦν νά ἀρνηθοῦν

⁵. Βλ. περιοδικό «*Τόλμη*» τ. 1, σελ. 27.

⁶. Βλ. συλλογικό τόμο «Ἐκκλησία καί ταυτότητες» σελ. 289, ἐκδ. τῆσ Ἱερᾶσ Συνόδου τῆσ Ἐκκλησίας τῆσ Ἑλλάδος, Ἀθήνα 2000.

καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τοῦτέστιν τῆς Ὁρθοδόξου, καί ὄχι γιά νά εὑρουν τρόπον ἐπανασυνδέσεως ἰσοτίμων δῆθεν Ἐκκλησιῶν χωρισμένων γιά δευτερεύοντας λόγους. Πρός τοῦτο ὀφείλουν νά θέσουν Ὁρθόδοξα κριτήρια διεξαγωγῆς τοῦ διαλόγου.

Πρῶτον, νά τεθῆ ἡ Ὁρθόδοξος δογματική διδασκαλία ὡς ὄρος καί κριτήριο ἐπιστροφῆς τῶν ἑτεροδόξων στήν Πίστι τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Νά τεθῆ ὡς μή ἐπαναδιαπραγματεύσιμη καί νά ἀπορριφθῆ κάθε εἶδος συμβιβασμοῦ σέ ὅσα οἱ Πατέρες πολυτρόπως ἐχαρακτήρισαν ἀσυμβίβαστα (Filioque, πρωτεῖον ἐξουσίας, κτιστή Χάρις κ.λπ.).

Δεύτερον, νά στέκονται μέ θεολογική νηφαλιότητα ἀπέναντι στά ἐκκλησιολογικά ἀνοίγματα τῆς Ρώμης. Ἡ «ἀναγνώρισις» π.χ. ἐκκλησιαστικῆς ὑποστάσεως στίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἀπό τήν Β΄ Βατικάνειο δέν σημαίνει ταυτόχρονα ὅτι ἡ πρᾶξις αὐτή ἀποκατέστησε ἐκκλησιολογικά τήν Ρώμη, ὥστε νά ἀποκαλῆται αὐτοδικαίως ἀδελφή ἐκκλησία ὅπως οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες μεταξύ τους.

Τρίτον, νά μήν ἐγκλωβίζεται στήν ἐγκοσμιοκρατική λογική τῆς Ρώμης, ἀλλά νά διαπνέεται ἀπό καθαρά σωτηριολογικό πνεῦμα. Εἶναι γνωστό τό αἶτημα γιά ἐνότητα τῶν προτεσταντικῶν ὁμολογιῶν χάριν τῆς κοινῆς μαρτυρίας των στόν κόσμο, τό ὅποιο ἀποκαλύπτει τό ἐνδογενές ἐκκλησιολογικό τους κε-

νό. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δέν αἰσθάνεται ἀναγκαῖο τό αἶτημα τῆς ἐνώσεώς της μέ τούς ἑτεροδόξους ὡσάκις ἐκφράζει τήν ἀποστολικότητά της πρὸς τόν κόσμο, διότι αἰσθάνεται ἐκκλησιολογική πληρότητα. Στόν βαθμό πού τό αἶτημα αὐτό κρίνεται ἀπαραίτητο ἀπό τήν Ρώμη, ἀποδεικνύη τήν ἐκκλησιολογική της ἀνεπάρκεια.

Πιστεύουμε ὅτι κάτω ἀπό τίς προϋποθέσεις αὐτές ὁ διάλογος θά εἶναι εἰλικρινέστερος, χωρίς περιστροφές καί χρονοβόρες διαδικασίες. Ἐφ' ὅσον οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀντιληφθοῦν ὅτι μποροῦν νά ἐπιστρέψουν στήν Πίστι τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας (τῆς Ὁρθοδόξου), ἔχει καλῶς. Ἐάν πάλι ἀντιλαμβάνονται ὅτι δέν ἦλθε ὁ καιρός γιά μία τέτοια ἐπιστροφή, τότε θά συνεχίσουμε νά προσευχώμεθα γι' αὐτήν μέχρις ὅτου κἀνῆ ὁ Θεός τό ἔλεός του. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὁμως θά ἔχη διαφυλάξη μέ τόν τρόπο αὐτό τήν ὄντοτήτά της ὡς τῆς μόνης Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκφράζουμε τήν ἐλπίδα ὅτι δέν θά προκριθῆ «λύσις» τοῦ ἀδιεξόδου τῆς Βαλτιμόρης μέ συμβιβασμούς στήν Πίστι κατά τό πρότυπο τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας, διότι αὐτή θά ἀποβῆ ἐπί ζημιά τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μέ τήν δημιουργία νέων σχισμάτων ἐπὶ τῶν ἤδη ὑπαρχόντων.

ἰ. Α.Γ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΩΝ

*Πανοσ. Ἀρχιμ. Λουκά Τσιούτσικα, ἱεροκήρυκος τῆς Ἱ. Μ. Λαγκαδά**

Τό ὑπ' ἀριθμόν 4 τεῦχος τοῦ μηνός Ἀπριλίου τοῦ τρέχ. ἔτους τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», μεταξύ ἄλλων περιέχει τίς «Βασικές θέσεις ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τῶν μεταμοσχέυσεων» τῆς «Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς» (σ. 280-286).

Ἡ σπουδαιότητα τοῦ ἐν λόγω θέματος εἶναι προφανής. Νομίζω ὅτι κακές ἐκτιμήσεις, θέσεις καί πρακτικές μποροῦν νά φορτώσουν τή συνείδηση (καί ὄχι μόνο) μέ τό βάρος τῆς διαπράξεως φόνου ἢ τῆς ἠθικῆς συνεργείας σέ διάπραξη φόνου. Σ' αὐτά δέ τά τόσο κρίσιμα θέματα ἐμπλέκεται, καθὼς εἶναι φυσικό

καί πρέπον, ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὅποια καλεῖται νά ὑποδείξει τό ἐπὶ τοῦ προκειμένου σωτήριο θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ὄχι ἀνθρώπινες, προσωπικές ἢ ἔστω συλλογικές ἀπόψεις.

Μποροῦν ὁμως οἱ «Βασικές Θέσεις» τῆς ἐν λόγω Ἐπιτροπῆς νά εἶναι οἱ ἐπὶ τοῦ θέματος θέσεις τῆς Ἐκκλησίας;

Τούς ἐπὶ τῶν «Θέσεων» τῆς «Ἐπιτροπῆς» λογισμούς μου ἐπιτρέψατε νά τούς καταθέσω ὑπό μορφήν παρατηρήσεων.

1) Γενικές.

1α) Κατ' ἀρχάς, ἐνῶ τίς «Θέσεις» συντάσσει ἡ Ἐπιτροπή, ὀμιλεῖ σάν νά εἶναι αὐτή ἡ

* Σημ. συντ.: ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἐσπούδασε καί ἤσκησε καί τήν Ἱατρικήν.

τικά μέ βαριές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, πού τό ηλεκτροεγκεφαλογράφημα ἔδινε ἀπόλυτη σιγή, τό ἄτομο μέ τεχνητή ἀναπνοή καί συγχρονισμένη ρύθμιση τῆς κυκλοφορίας **παρέμεινε στή ζωή** γιά ἰκανό χρονικό διάστημα ὡς φυτική ὑπαρξη, μέ τό Ἀριστοτέλειο νόημα τοῦ ὄρου. Τώρα, τό πρόβλημα γιά τόν κλινικό γιατρό εἶναι τό πότε τοῦ ἐπιτρέπεται νά κλείση τό μηχάνημα καί νά **καταργήση τή ζωή**¹. (Στά ὑπογραμμισμένα μέρη -ὄλες οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μας- φαίνεται ὅτι θεωρεῖ τόν «ἐγκεφαλικά νεκρό» ὡς εὕρισκόμενο στή ζωή).

Ἄλλά ἄς ἔλθουμε στό εἰδικό καί σέ πλούσια βιβλιογραφία στηριζόμενο βιβλίο γιά τόν ἐγκεφαλικό θάνατο τοῦ καθηγητοῦ Κ. Καρακατσάνη.

Καταδεικνύεται σ' αὐτό ὅτι οἱ μέ ἐγκεφαλικό θάνατο μποροῦν νά ἀπορροφοῦν καί νά ἀφομοιώνουν τροφές, ἐπουλώνουν τραύματα, διατηροῦν τίς λειτουργίες τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, τῆς οὐρησης, τῆς ἀφόδευσης, ὑπολειπόμενες λειτουργίες τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, νά κυφοροῦν καί νά γεννοῦν βίωσιμα νεογνά (ἔστω μέ καισαρική τομή)², καί αὐτά, σέ ὀρισμένες περιπτώσεις, ἐπί πολλά ἔτη³.

Μποροῦμε ὅλα αὐτά νά τά χαρακτηρίζουμε ἀπλῶς «προσωρινή ἀναχαίτιση τῆς διαδικασίας ἀποσυνθέσεως τοῦ σώματος»; Μποροῦν νά συμβαίνουν ὅλα αὐτά ἐνῶ (κατά τήν Ἐπιτροπή) ἔχει ἀναχωρήσει ἡ ψυχή; Μποροῦμε τούς ἀνθρώπους αὐτούς νά τούς θεωροῦμε νεκρούς καί πτώματα;

Ἄκόμη, συμπερασματικά, ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ ρόλος τοῦ ἐγκεφάλου δέν εἶναι ἐκεῖνος

τοῦ κεντρικοῦ ρυθμιστοῦ χωρίς τόν ὁποῖο τό σῶμα χάνει τήν ἐνότητά του καί σταματᾶ νά ἀποτελεῖ ἕνα ζωντανό βιολογικό ὄργανισμ⁴ καί ὅτι ὁ ἐγκεφαλικός θάνατος δέν συνιστᾶ τό βιολογικό θάνατο τοῦ ἀνθρώπου⁵.

2γ) Μήπως ὁμως ἡ ἀποψη ὅτι ὁ ἐγκεφαλικός θάνατος ἐπιφέρει τήν ἀναχώρηση τῆς ψυχῆς ἀπό τό σῶμα συνάδει μέ τή θεολογική παράδοση, διδασκαλία καί ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας;

Θά μπορούσαμε, ἀνθρωπίνως σκεπτόμενοι, νά ποῦμε ὅτι ὁ ἐγκεφαλικός θάνατος εἶναι ἀμετάκλητο γεγονός ἢ ὅτι ἀμετακλήτως προδικάζει ἢ προοιωνίζει τό βιολογικό τέλος τοῦ ἀνθρώπου (ἄν καί θεολογικῶς ἢ «πνευματικῶς», τίποτε καθ' ἑαυτό δέν εἶναι ἀμετάκλητο ἀλλά τά πάντα ἐξαρτῶνται ἀπό τήν ἄκτιστη θέληση τοῦ Θεοῦ). Ἄλλο ὁμως αὐτό καί ἄλλο τό ὅτι ἐπί τοῦ ἐγκεφαλικοῦ θανάτου **ἔχει ἤδη ἐπέλθει τό βιολογικό τέλος**. Ἐδῶ εἶναι τό κρίσιμο σημεῖο.

Ἡ γενική ἐντύπωση τήν ὁποία μπορεῖ κάποιος νά ἀποκομίσει ἀπό τή μελέτη τῆς Ἁγ. Γραφῆς, τῶν Πατέρων καί τῶν Βίων τῶν Ἁγίων, εἶναι ὅτι ἡ στιγμή ἐπελεύσεως τοῦ θανάτου ταυτίζεται μέ τήν παύση τῆς καρδιακῆς καί ἀναπνευστικῆς λειτουργίας τήν ὁποία ἀκολουθεῖ ἡ ἔξοδος τῆς ψυχῆς ἀπό τό σῶμα.

«Οἱ Πατέρες συνήθως θεωροῦν τήν ψυχήν ὡς διήκουσαν δι' ὅλου τοῦ σώματος⁶. Ἰδιαιτέρως, ἡ οὐσία τοῦ νοῦ, τῆς σπουδαιοτέρας δυνάμεως τῆς ψυχῆς, κατά τήν νηπτική-ἀσκητική ἀνθρωπολογία, θρίσκειται «ὡς ἐν ὀργάνῳ», στήν καρδιά⁷ καί ἡ ἐνέργειά της στόν ἐγκέφαλο⁸. Ὅμως καί αὐτή (ἡ ἐνέργεια

1. Γ. Ἀγιοντάντη, Ἱατροδικαστικά Θέματα, Γ. Παρισιάνος, Ἀθήναι 1980, σ. 3.

2. Κ. Καρακατσάνη, Ἐγκεφαλικός θάνατος. Ταυτίζεται μέ τόν βιολογικό θάνατο τοῦ ἀνθρώπου; University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2000, σ. 59 παρ. 6.

3. αὐτ. σ. 59 καί ἐξ. παρ. 6 καί 7.

4. αὐτ. σ. 61.

5. αὐτ. σ. 84.

6. Π. Χρήστου, Ε.Π.Ε. Γρηγορίου Παλαμᾶ Ἔργα 2 σ. 124 ὑποσ.

7. «ἐν τῇ καρδίᾳ ὡς ἐν ὀργάνῳ τό λογιστικόν ἡμῶν εἶναι ἐπιστάμεθ' ἀκριβῶς, οὐ παρ' ἀνθρώπου τοῦτο διδαχθέντες, ἀλλά παρὰ αὐτοῦ τοῦ πλάσαντος τόν ἀνθρώπον» Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ἐπέρο τῶν ἱερῶς ἠσυχασζόντων 1,2,3, Ε.Π.Ε., Ἔργα 2 σ. 124.

8. Ἀγ. Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον, ἔκδ. Υἱῶν Σ. Σχοινᾶ, Βόλος 1983, σ. 109.

ἠθική πλευρά τοῦ θέματος, τό στοιχεῖο τῆς ἀγάπης, τῆς προσφορᾶς, τῆς αὐτοθυσίας τοῦ δότου. Δεχομένη ὁμως τήν ἄποψη ὅτι «ὁ ἐγκεφαλικός θάνατος ταυτίζεται μέ τό ἀμετάκλητον βιολογικόν τέλος τοῦ ἀνθρώπου» ἀναιρεῖ ἡ ἴδια τά περί ἀγάπης λεγόμενά της. Διότι μέ τό βιολογικό τέλος τά ζωτικά καί μή ὄργανα τοῦ δότου καθίστανται γι' αὐτόν ἄχρηστα. Ἐπομένως ποιᾶ πνευματική σημασία (γιά τόν δότη) μπορεῖ νά ἔχει τό δόσιμό τους; Μέ τή «δωρεά» αὐτῶν πού δέ χρειαζόμαστε¹³ θά ἐπέλθει ἡ «ἔξοδος ἀπό τόν κλοιό τῆς φιλαυτίας καί τῆς φιλοζωΐας» (παρ. 5α), θά καλλιεργηθεῖ τό «θυσιαστικό φρόνημα» (παρ. 40) καί ἡ ἀγάπη (παρ. 44) καί θά «δώσουμε ἀπό τήν ἀθάνατη ψυχή μας» (παρ. 5α);

2ε) Στήν παρ. 10 παρουσιάζεται ὡς ὑπερπαινετή ἡ προσφορά ζωτικῶν ὀργάνων ἀπό βαρέως πάσχοντα (ἐγκεφαλικά νεκρό) **ζῶντα δότη, μέ ἀποτέλεσμα τή θανάτωσή του.** Νομίζω ὅτι μέ τή λογική αὐτή, τά ἴδια (ἴσως καί περισσότερα) θά μπορούσαν νά λεχθοῦν καί στήν περίπτωση πού ὁ δότης ζωτικῶν ὀργάνων εἶναι ὑγιής (μὴ ἐγκεφαλικά νεκρός).

Ἐπομένως γιά τήν περίπτωση αὐτή νομίζω πρέπει νά παρατηρήσουμε:

2εα) Ὅσον ἀφορᾶ τό δότη.

Ὁ χριστιανός δέν ἀνήκει στόν ἑαυτό του («οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν ἠγοράσθητε γάρ τιμῆς») καί δέν ὀρίζει τόν ἑαυτό του. Δέν κάνει παλληκαριές πού μπορεῖ νά κρύβουν ἐγωϊσμό καί ἀδιακρισία, ἀλλ' ὅ,τι εὐλογεῖ ἡ Ἐκκλησία. Καί ἡ Ἐκκλησία —τουλάχιστον κατά τόν ἅγιο Ναυπάκτου— **«πρέπει νά σταθῇ ἀρνητικά ἀπέναντι σέ περιπτώσεις πού προϋποτίθεται, ἢ, διά τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ὀργάνων, θανάτωση τῶν δοτῶν»**¹⁴. Ἐάν σέ τέτοιους ἄθλους δέν ἐπιδόθηκαν ἄνθρωποι ἀδιαμφισβήτητης ἀγιότητος καί πραγματικῆς ἀγάπης (π. Παῖσιος, π.

Πορφύριος καί ἄλλοι) πού ἔζησαν στήν ἐποχή μας, τήν ἐποχή τῶν μεταμοσχεύσεων, ποιοί εἴμαστε ἐμεῖς πού θά ἐπιχειρούσαμε κάτι τέτοιο;

2εβ) Ὅσον ἀφορᾶ αὐτούς πού θά διενεργήσουν ἢ θά «εὐλογήσουν» τή διενέργεια τέτοιων μεταμοσχεύσεων.

Καί ἂν ἀκόμη ὁ δότης-δωρητής ἔχει φθάσει σέ μέτρα ἀγιότητος καί διαθέτει πράγματι τή μέγιστη ἀγάπη, ἐμεῖς (ὡς γιατροί, πνευματικοί, Ἐκκλησία γενικῶς) δέν μποροῦμε (νομικῶς ἀλλά καί ἠθικῶς) νά εὐλογήσουμε τήν ἱκανοποίηση καί νά προδοῦμε στήν ἱκανοποίηση τῆς πρός θυσίαν ἐπιθυμίας. Μπορεῖ αὐτός νά θέλει νά θυσιασθεῖ· ἐμεῖς ὁμως δέ μποροῦμε νά τόν θυσιάσουμε. Τέτοιες (ὅπως τῆς «Ἐπιτροπῆς») δηλώσεις θά μπορούσαν νά ἐνθαρρύνουν σέ πραγματοποίηση ἐκείνους πού ἔχουν συμφέρον ἀπό τή διενέργεια αὐτῶν τῶν τουλάχιστον παρανόμων μεταμοσχεύσεων, καί νά ὀδηγήσουν καί αὐτούς πού τίς διενήργησαν καί αὐτούς πού συνήργησαν μέ τήν ἐνθάρρυνση, στή φυλακή.

2εγ) Ἀκόμη, ἐάν ποῦμε ὅτι ἐπὶ ἐγκεφαλικῷ θανάτου (ὅπου ὑπάρχουν κάποια ἀνατομικά καί λειτουργικά ὑπολείμματα) ὁ πάσχων στερεῖται ψυχῆς, τό ἴδιο (καί ἀκόμη περισσότερο) θά μπορούσαμε νά ποῦμε καί γιά τό ἔμβρυο τῶν πρώτων ἐβδομάδων τοῦ ὁποῖου ὁ ἐγκέφαλος δέν ἔχει ἀκόμη κᾶν σχηματιστεῖ. Αὐτό ὁμως εἶναι ἀπαράδεκτο. Ἄφ' ἑνός μὲν διότι κατά τή χριστολογία καί ἀνθρωπολογία τῆς Ἐκκλησίας δεχόμαστε συνύπαρξη σώματος καί ψυχῆς ἐξ ἄκρας συλλήψεως, ἀφ' ἑτέρου δέ διότι (αὐτό ἴσως θά ἦταν τό φοβερότερο) οἱ ἐκτρώσεις δέν θά θεωροῦνταν πλέον φόνοι καί θά μπορούσαν νά διενεργοῦνται ἀνεμπόδιστα καί ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ.

Μέ ὅσα προανεφέρθησαν, δέν τοποθετούμεθα κατά τῶν μεταμοσχεύσεων ἀλλά κατά

13. Μιά τέτοια «δωρεά» ὄχι μόνο δέ στοιχίζει τίποτα ἀλλά καί συμφέρουσα εἶναι· διότι καθένας θά προτιμοῦσε τό ἤπαρ ἢ ἡ καρδιά του π.χ., νά ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν ἐν ζωῇ στό σῶμα ἐνός ἄλλου, παρά νά καταστοῦν βρῶμα τῶν σκολήκων.

14. Μητρ. Ἱεροθέου Βλάχου, ὅπ. παρ. σ. 167. Ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι «μέ τήν νομοθεσία πρέπει νά διασφαλίζεται... ἡ ἀκεραιότητα τῆς σωματικῆς ζωῆς τοῦ δότη μετά τήν ἀφαίρεση τῶν ἰστών» (σ. 147) καί «**κανεῖς δέν θέλει νά αἰσθάνεται “δολοφόνος” ἐνός ἀνθρώπου, ὅτι δηλαδή λαμβάνονται μοσχεύματα ἐνῶ ὁ δότης θρῖσκεται στήν ζωή**» (σ. 148).

τα καί ἐκδηλώνει ἀνώτερα ἰδεώδη καί χαρίσματα...».

Τονίζει ἐπίσης, ὅτι «ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία καί ἡ χριστιανική θρησκεία γενικώτερα, ὅπως τήν ἐκφράζει ἡ ἐκκλησία αὐτή, παῖξαν, ὄχι μόνο στή Ρωσία, μά καί στά Βαλκάνια, ἓνα προοδευτικό ρόλο, τόσο σάν παράγοντας πού διευκόλυνε καί ἐπιτάχυνε τήν ἐθνική διαμόρφωση, συσπείρωση καί ἀνάπτυξη, παρέχοντας ἐνιαῖα ἰδεολογικά πλαίσια, ὅσο σάν στοιχεῖο, πού στά χρόνια τοῦ ἐξανδραποδισμοῦ καί τῆς σκλαδιᾶς, κάτω ἀπό τήν Ὀθωμανική τυραννία, συνέτεινε σημαντικά καί οὐσιαστικά στόν ἐθνικοαπελευθερωτικό ἀγῶνα... Εἶναι ἀναρίθμητα τά παραδείγματα, πού δείχνουν, ὅτι ταγοί καί ἀπλοί στρατευόμενοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, πάλαιψαν μέ τό τουφέκι στό χέρι,

στό πλευρό τοῦ λαοῦ, καί ὅτι μοναστήρια καί μοναστήρια εἶχαν μεταβληθεῖ σέ μπαρουταποθήκες καί λαϊκά φρούρια!»

Ἄν στό ὡς ἄνω κείμενο δέν ὑπῆρχε ἡ ὑπογραφή τοῦ ἄλλοτε «Γκουρού» τοῦ ΚΚΕ Ν. Ζαχαριάδη θά πίστευε κανείς ὅτι τό εἶχε συντάξει ὁ σημερινός Ἀρχιεπίσκοπος!

Μοναδικός συνεκτικός παράγοντας τῶν Ἑλλήνων ἀπέμεινε σήμερα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Γιατί τούς ἐνώνει ἀνεξαρτήτως πολιτικῶν πεποιθήσεων, ἐπαγγελμάτων, κοινωνικοοικονομικῆς θέσεως καί κοσμικῶν ἐπιδιώξεων. Αὐτόν τόν παράγοντα βάλθηκαν νά ἐξουθενώσουν ἐπιπόλαιοι καί ἀπερίσκεπτοι νεωτεριστές καί ἀμφισβητίες, πού γίνονται ὄργανα ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν τήν ἠθικοπνευματική ἀπονεύρωση καί τόν ἀφελήνισμό τοῦ Λαοῦ μας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χολέβα, Πολιτικοῦ ἐπιστήμονος

Στίς 9.10.2000 ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας μας ἐξέδωσε εἰδική ἀνακοίνωση, μέ τήν ὁποία ἐκφράζει τήν ἔντονη ἀνησυχία της γιά τήν πορεία τοῦ Κυπριακοῦ. Συγκεκριμένα στήν ἀνακοίνωση ἡ Ἐκκλησία μας χαρακτηρίζει κακή λύση τήν προωθούμενη ἀπό τόν ΟΗΕ Συνομοσπονδία, διότι ἔτσι νομιμοποιῶνται καί παγιώνονται τά τετελεσμένα τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀττίλα. Παρόμοιες θέσεις καί ἀνησυχίες ἐξέφρασε προσφάτως μέ ἐπίσημη ἀνακοίνωση καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, πρὸς τήν ὁποία ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συμπαρίσταται μέ κάθε τρόπο.

Ὡς ἀνεμένετο οἱ γνωστοί δῆθεν «προοδευτικοί» ἄρχισαν νά φωνασκοῦν ἀπό τά παράθυρα τῆς τηλεοράσεως καί ἀπό τίς στήλες τῶν ἐφημερίδων. Ἀμφισβητοῦν τό δικαίωμα τῆς Ἐκκλησίας μας νά ἐκφράζει γνώμη ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν θεμάτων. Προτιμοῦν τήν ἀποσιώπηση τῶν φωνῶν πού ἐκφράζουν λογική καί τεκμηριωμένη ἀνησυχία, ἔστω καί ἂν ἡ τύχη ἐνός τμήματος τοῦ Ἑλληνισμοῦ βρίσκεται ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. Ἀναμειγνύουν ἄνευ λόγου καί αἰτίας τό Σύνταγμα καί κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία γιά «ἄσκηση Ἐξωτερικῆς Πολιτι-

κῆς», ἐνῶ οἱ ἴδιοι εὐλογοῦν τίς αὐθαιρεσίες Σταθόπουλου καί Δαφέρμου πού πράγματι παραβιάζουν τήν Συνταγματική τάξη καί τήν νομιμότητα. Χρησιμοποιοῦν τήν γνωστήν πλέον καραμέλλα περὶ «ἐθνικισμοῦ» καί δέν μᾶς ἐξηγοῦν ἀπό πότε εἶναι ἀκραία τοποθέτηση τό αἴτημα γιά ἀποχώρηση τοῦ Ἀττίλα καί γιά ἐπιστροφή τῶν προσφύγων στά σπίτια τους.

Κατά καλή σύμπτωση τήν ἐπομένη ἀκριβῶς ἡμέρα ἦλθε ἡχηρό ράπισμα στούς θορυβοῦντες «προοδευτικούς» καί μάλιστα ἀπό τό Εὐρωκοινοβούλιο. Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ αὐτοῦ ὄργανου μέ ψήφισμά της ζητεῖ ἀπό τήν Τουρκία πρῶτα νά ἀποσύρει τά στρατεύματά της ἀπό τήν Κύπρο καί μετά νά φέρει πρὸς συζήτησιν τό αἴτημα γιά σύνδεσή της μέ τήν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση. Ἀλήθεια, κύριοι ἐκκλησιομάχοι τῶν Ἀθηνῶν, μήπως καί οἱ Εὐρωβουλευτές διαφόρων ἐθνικοτήτων πού ὑπέγραψαν αὐτό τό ψήφισμα εἶναι θιασῶτες τοῦ ἑλληνικοῦ «ἐθνικισμοῦ»; Ἄς σοβαρευτοῦμε ἐπὶ τέλος καί ἄς ἀφήσουμε τήν Ἐκκλησία μας, ὡς πνευματικὴ μητέρα τοῦ λαοῦ μας νά ἐκφράζει γνώμη καί ἀνησυχία γιά κάθε ἐθνικὸ θέμα, ὅπως ἔχει

**Ἐνακοινοθέν
τῆς IB' Πανορθόδοξου Συνδιασκέψεως
Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί
Ἱερῶν Μητροπόλεων
διά θέματα αἰρέσεως καί παραθρησκείας
(Λάρισα 30.10 - 3.11.2000)**

«Υπάρχει σήμερα μία ἐνορχηστρωμένη ἐπίθεση διαφόρων αἰρέσεων καί παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων πού ἐνισχύονται ἀπό κύκλους ἐντός καί ἐκτός Ἑλλάδος καί οἱ ὁποῖες συνειδητά ἐργάζονται γιά τήν ἀλλοίωση τῆς ἐθνικῆς καί θρησκευτικῆς μας ταυτότητος.

Αὐτό διαπιστώθηκε στήν IB' Πανορθόδοξο Συνδιάσκεψη Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί Ἱερῶν Μητροπόλεων ἐπί θεμάτων αἰρέσεων πού πραγματοποιήθηκε ἀπό 30 Ὀκτωβρίου μέχρι 3 Νοεμβρίου 2000 στή Λάρισα.

Στή Συνδιάσκεψη μέ θέμα «Ποιμαντική ἀντιμετώπισις τῶν αἰρέσεων», πού ὀργανώθηκε ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί φιλοξενήθηκε ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Λαρίσης καί Τυρνάδου μετεῖχαν πάνω ἀπό ἑκατό ἐντεταλμένοι ἀπό τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καί τίς Ἱερές Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ σύνοδοι ἀσχολήθηκαν διεξοδικά μέ ὄλο τό εὔρος τῶν προβλημάτων ποιμαντικῶν κυρίως, ἀλλά καί νομικῶν καί κοινωνικῶν, πού δημιουργοῦν οἱ παλαιές αἰρέσεις καί οἱ νεώτερες σέκτες.

Ἡ Συνδιάσκεψη διεπίστωσε μέ λύπη ὅτι αὐτά γιά τά ὁποῖα προηγούμενες Συνδιασκέψεις προειδοποίησαν εἶναι ἤδη πραγματικότητα, ἡ μεθοδευμένη δηλαδή ἀλλοίωση τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος, ἀπό τό πνεῦμα τῆς «Νέας Ἐποχῆς».

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν κινδύνων αὐτῶν προβάλλει τό σεβασμό στήν ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τῆς θεόδοτης ἐλευθερίας του.

Ἡ βίωση καί ἀνάδειξη τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ταυτότητος ὄλων μας, ἀλλά καί τῆς ἐθνικῆς ἰδιοπροσωπίας ἐνός ἐκάστου λαοῦ εἶναι θέμα πνευματικῆς ἐπιδίωξης, καθώς σήμερα δεχόμεθα τήν ἐπίθεση τῆς ἰσοπεδωτικῆς παγκοσμιοποιήσεως λαῶν καί πολιτισμῶν.

Γιά μιά ἀκόμη φορά ἐπισημάνθηκε ἡ ἀνάγκη περαιτέρω εὐαισθητοποιήσεως τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας (κληρικῶν καί λαϊκῶν) γιά τήν καλύτερη ποιμαντική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος.

Οἱ αἰρέσεις ἐκμεταλλεόμενες τά ὑπαρξιακά ἀδιέξοδα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου γίνονται ἔμποροι ψεύτικης ἐλπίδος παγιδεύοντας ἀνύποπτους ἀνθρώπους καί μεταβάλλοντάς τους σέ ἄμισθους σκλάβους.

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τήν Πολιτεία νά ἀναλάβει καί τίς δικές της εὐθύνες γιά τήν προστασία τοῦ λαοῦ ἀπό τά ψυχοναρκωτικά τῶν αἰρέσεων, ἐφαρμόζοντας ἐν προκειμένῳ καί τά Ψηφίσματα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου καί τίς Συστάσεις τοῦ Συμβουλίου Ὑπουργῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως».

Ἡ πατριαρχική ἐπίσκεψη στήν Ἑλλάδα

Πραγματοποιήθηκε τελικῶς ἀπό 18 ἕως 25 Ὀκτωβρίου ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου Α' στήν Ἑλλάδα μετατραπείσα ἀπό ἀνεπίσημη σέ ἄκρω ἐπίσημη. Ὁ Παναγιώτατος εἶχε εἰς ἀνύποπτον χρόνον προσκληθεῖ ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Περιστερίου κ. Χρυσόστομο γιά νά ἐγκαινιάσει ἴδρυμα τῆς Μητροπόλεώς του. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶχε ζητήσει ἀπό τόν Παναγιώτατο νά ἀναβάλει τήν ἐπίσκεψή του λόγω τῶν τεταμένων σχέσεων Κυβερνήσεως καί Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Παναγιώτατος ἐπέμεινε στήν ἀπόφασή του καί ἔτσι πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπίσκεψη.

Τό λυπηρόν εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνηση καί μάλιστα τά πιό μαχητικά ἀντιεκκλησιαστικά στελέχη της (Σταθόπουλος, Σηφουνάκης) ἀλλά καί ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Κακλαμάνης προσεπάθησαν νά χρησιμοποιήσουν τόν Οἶκ. Πατριάρχη προκειμένου νά πλήξουν τήν Ἑλλαδική Ἐκκλησία καί κυρίως τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ.κ. Χριστόδουλο.

Ἐτσι τά κυβερνοκατευθυνόμενα ΜΜΕ ἐνορχηστρωμένα ἐξεθείαζαν τόν «σοφό, μελίχιο καί μέ ἀνοιχτούς ὀρίζοντες Βαρθολομαῖο» τόν ὁποῖο ἀντιπαρέβαλλαν στόν «φιλόδοξο καί φανατικό Χριστόδουλο». Τούς πῆρε ὁ πόνο γιά τό Φανάρι καί τήν Ὁρθοδοξία!

στόν Ὅσιο Λουκά παρουσία τοῦ Πατριάρχου καί ἀρχιερέων Μητροπολιτῶν, ὅπως αὐτῆ τοῦ Κορίνθου Παντελεήμονος πού ἔκανε τίς γνωστές δηλώσεις, παραδρίσκονταν ἀκόμη ὁ Ἅ. Στεφανόπουλος καί ὁ καθηγητής τῆς Παντείου Κ. Κοντογιώργης, συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ. Προηγήθηκε, ἀναφέρουν οἱ πληροφορίες, καί μυστική συνάντηση τοῦ Βαρθολομαίου μέ τόν Θεόδωρον Ἱερώνυμο, μέ τή διαμεσολάβηση τοῦ ἴδιου προσώπου ἐκτός τῶν συνόρων».

Παναγιώτατε, καλῶς ἦλθατε.

Σέ ἄρθρο του μέ τόν παραπάνω τίτλο στήν «Ἐλευθεροτυπία» τῆς 23.10.2000 ὁ κ. Κ. Μυγδάλης, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει ὡς «ἀρχιτέκτονας, ὑποψήφιος διδάκτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. καί στέλεχος τοῦ Συνασπισμοῦ», γράφει μεταξύ ἄλλων καί τά ἑξῆς:

«Ἡ ἱεραρχία, ὅπως φαίνεται καί στήν τελευταία της συνεδρίαση, μέ τά ὅσα λέει καί κάνει, δείχνει νά ἀρνεῖται πεισματικά νά κατανοήσει τά παγκόσμια δρώμενα, προτείνοντας στούς πιστούς μιά στάση ζωῆς τέτοια πού θυμίζει παρωχημένη **παλαιοκομμουνιστική σέχτα**. Πού παραπέμπει σέ παρωχημένα ζοφερά, στερεότυπα σκοτεινῶν περιόδων τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς. Στά **ἐλληνοχριστιανικά ιδεώδη**».

Νά χαιρόμαστε τόν ὑποψήφιο διδάκτορα...

Ἡ ἐλληνική σημαία καί ὁ Ἄλβανός μαθητής

«Μετά τίς ταυτότητες, ἡ σημαία... Μιά ἀκόμα δοκιμασία συνείδησης. Ὅλων ἐκείνων πού θέλουν νά παραμείνουν στά πάτρια, σ' ἐκεῖνες τίς ἀξίες πού διδάχθηκαν καί γιά τίς ὁποῖες πάλεψαν καί μάτωσαν. Ἐνα θέμα ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Συμβουλίου τῶν καθηγητῶν ἑνός Γυμνασίου ἐπαρχιακῆς πόλης, πού τή λύση ἔδινε ἡ διαταγή - ἐγκύκλιος τοῦ ὑπουργείου Παιδείας, πῆρε διαστάσεις ...τρέλας. Ἐγινε ἀκόμη αἰτία γιά νά βγάλουμε μεταξύ μας τά μάτια μας...

Τό θέμα γνωστό. Ἄν θά ἔπρεπε νά ὀρισθεῖ σημασιφόρος στήν παρέλαση τῆς ἐθνικῆς μας ἐπετείου, ἕνας ἀλβανός μαθητής πού φοιτᾷ

στό Γυμνάσιο τῆς Μηχανιώνας καί εἶναι ὁ ἀριστος τῶν ἀρίστων...

Τό κριτήριο τῆς ὑψηλότητος προηγῆτο τῆς βαθμολογίας... Γιά νά τό ξεπεράσουν ἀναγόρευσε τόν νεαρό Ὀντίν —ἀλήθεια τό Ὀδυσσεύς ἀπό πού βγήκε;— ὡς ...μελετητή καί σπουδαστή τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, ἐπικαλούμενοι τήν θέση τοῦ Ἰσοκράτη ὅτι ἐκεῖνος πού σπουδάζει τήν ἐλληνική παιδεία, εἶναι περισσότερο Ἑλληνας... Μόνο πού ὁ νεαρός Ἄλβανός βρίσκεται στό στάδιο τῆς μόρφωσης καί δέν ἔχουν καμία σχέση τά λόγια τοῦ Ἰσοκράτη... Ὅπως δέν ἔχει σχέση μέ τή σπουδή τῆς ἀγγλικῆς παιδείας ἡ μάθηση π.χ. τῆς ἀγγλικῆς γλώσσας...

Ὁ ὑπουργός Παιδείας, πλειοδοτώντας σέ λαϊκισμό ἔτρεξε νά καταργήσει τούς νόμους τοῦ ὑπουργείου του καί νά ἐξαπολύσει κεραινοῦς ἐναντίον ἐκείνων πού δέν παρέδωσαν τήν ἐλληνική σημαία σ' ἕνα ξένο πολίτη...

Ἀπό τήν ἄλλη ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, πού δυστυχῶς ξέχασε τόν ὄρκο του, πού λέει ὅτι ὀφείλει νά τηρεῖ τό Σύνταγμα καί τούς νόμους του κράτους καί νά προστατεύει τήν ἐλευθερία καί τά δικαιώματα τῶν Ἑλλήνων... Ἡ θέση πού πῆρε, κάθε ἄλλο πρὸς τήν κατεύθυνση αὐτή ἦταν... Ἀντίθετα ἐξυπηρετοῦσε τήν κυβέρνηση». (Ἐφημ. «Τό Παρόν», 5.11.2000, σ. 1)

Γιά τό ἴδιο θέμα δημοσιεύθηκε στήν ἴδια ἐφημερίδα ἐκτενές ἄρθρο τοῦ κ. Τάκη Παπᾶ, πρώην Προέδρου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν, ἀπό τό ὁποῖο μεταφέρουμε ἕνα μικρό ἀπόσπασμα.

«Ὅμως ἡ συζήτηση (σημ. συντ.: γιά τή σημαία καί τόν νεαρό Ἄλβανό) φαίνεται δέν ἀφορᾷ τήν ἀδελφосύνη τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδας, ἀνεξάρτητα ἀπό ἐλληνική καταγωγή ἀλλά τή **δημιουργία ἐλαστικῶν συνειδήσεων στήν ἰδέα τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας καί σέ ὅτι τή συμβολίζει**.

Ἐπίσης σκοπεύει καταφανῶς καί τήν κατάργηση τῆς νομιμότητος τοῦ κράτους δικαίου, γιά νά γίνει σιγά σιγά καθεστῶς ἡ αὐθαιρεσία τῆς νέας τάξης τῶν ὑπαλλήλων της καί τῶν σχεδίων της στή Βαλκανική. (Ἐφημ.

κῶν ἢ παρακάτω ἐπίκαιρη ἐρώτηση:

«Κατὰ τὴν εἰδησεογραφία (ΑΠΕ - Ρῶυτερ 17.10.2000) οἱ Ὑπουργοὶ Παιδείας (ἢ ἐκπρόσωποί τους) τῶν 41 χωρῶν — μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, υἱοθέτησαν πρόταση τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τοῦ Συμβουλίου στή διάσκεψη τῆς Κρακοβίας καί ἀπεφάσισαν τὴν εἰσαγωγή “Ἡμέρας τοῦ Ὀλοκαυτώματος” στὰ σχολεῖα τῶν χωρῶν τους καί ἄρα καί τῆς Ἑλλάδας. Ἡ πρόταση αὐτή εἶναι μονόπλευρη καί ἐλλιπέστατη, ὑπαγορεύτηκε δὲ ἀπὸ τοὺς γνωστούς κύκλους, πού διαθέτουν τὰ μέσα καί τὴ δύναμη τῆς ὑπερπροβολῆς ὅσων συνδέονται μέ αὐτούς.

Μιά τέτοια πρόταση ἔχει νόημα καί ἔτσι ἔπρεπε νά γίνει ἂν εἰσηγοῦνταν τὴν εἰσαγωγή “Ἡμέρας τῶν Ὀλοκαυτωμάτων” καί ὄχι ἐνός Ὀλοκαυτώματος. Ἐν περιελάμβανε ὅλα τὰ Ὀλοκαυτώματα τοῦ λήξαντος αἰῶνος: τῶν Ἀρμενίων, τῶν Ἑλλήνων (Ποντίων, Μικρασιατῶν, Θρακιωτῶν καί Κυπρίων), τῶν Σέρβων, τῶν Κούρδων καί φυσικά καί τῶν Ἑβραίων.

Ἐρωτᾶται ἡ Κυβέρνηση: Ποία ἀκριβῶς ὑπῆρξε ἡ στάση τῆς Ἑλλάδας στήν Κρακοβία, δηλαδή: α) ἀντιπρότεινε μιὰ “Ἡμέρα” ἀφιερωμένη σ’ ὅλα τὰ Ὀλοκαυτώματα, περιλαμβανομένων καί αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων; β)

μειοψήφισε γιὰ τὴν διακριτικὴ ἐπιλογή τοῦ ἐνός; Καί ἂν, ὅπως φαίνεται, δὲν ἔπραξε τίποτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, εἶναι ἐπιτέλους τώρα διατεθειμένη νά ἀναλάβει πρωτοβουλία γιὰ τροποποίηση τῆς ἀπόφασης πρὸς τὴ σωστὴ κατεύθυνση;».

Νέο δεῖγμα ἀπολυταρχίας Ἐπαγόρευση τοῦ Χ.Ο. στήν ὑπογραφή τῶν Ὁρθοδόξων

Ἐνῶ ἡ «Παρακαταθήκη» εἶναι στή φάση τῆς ἐκτυπώσεως, διαβάζουμε (βλ. «Τό Βῆμα» 14 Νοεμβρίου 2000, σελ Α17) ὅτι μέ ἐγκύκλιο τοῦ ὑπουργοῦ Δημοσίας Τάξεως κ. Μιχ. Χρυσοχοῖδη καί βάσει ἀποφάνσεως τῆς περιωνύμου πλέον «Ἀρχῆς» τοῦ κ. Δαφέρμου, καί ἡ ἐνσωμάτωση τοῦ Χ.Ο. (Χριστιανός Ὁρθόδοξος) στήν ὑπογραφή τῶν Ὁρθοδόξων ἀπαγορεύτηκε ὡς παραβιάζουσα τόν ν. 2472/97 περί προσωπικῶν δεδομένων!

Μήπως χωρίς, νά τό ἔχουμε καταλάβει, τό πολίτευμα μας ἔχει διολισθήσει ἀπό Κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία σέ Ἀπολυταρχία;

Ἐς σοφισθοῦν λοιπόν τώρα οἱ πολίτες καί ἄλλους τρόπους ἀντιστάσεως γιὰ νά προστατευθοῦν ἀπὸ αὐτούς πού ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ταγμένοι γιὰ νά μᾶς προστατεύουν (ἀπό

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Διμηνιαία ἔκδοση τοῦ συλλόγου «ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»
Ἐκδότης - ὑπεύθυνος κατὰ τόν νόμο: Μοναχός Ἀρσένιος Βλιαγκόφτης
Ἐπεύθυνος τυπογραφείου: Ἀθανάσιος Καγιάς (Ἐκδόσεις «Μυγδονία»)

Δαβάκη 18, Καλοχώρι Θεσσαλονίκης. Τηλ.: (031) 754.254

Συνδρομές προαιρετικές.

Ἐπιστολές - Συνδρομές: Μοναχόν Ἀρσένιον Βλιαγκόφτην

Τ.Θ. 18407 - 540 03 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

© ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση, ὑπὸ τόν ὄρον ὅτι θά ἀναφέρεται
ρητῶς ἡ πηγή προελεύσεως.